

S. Sayısı : 204

Bankalar kanunu lâiyhası ve İktisad, Ma'iyeye, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/416)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/315

3 - II - 1936

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İktisad vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 25 - I - 1936 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Bankalar kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
İ. İnönü

Bankalar kanunu esbabı mucibe lâiyhası

Millî ekonomi hayatımızda ve ilerleyişimizdeki önemli mevki ve rollerini, millî tasarruf ile yakın ve sırkı münasebetlerini göz önünde tutarak bankalar mevzuunun, bütün esaslı cepheleri içine alan, ana bir kanun ile tanzim edilmiş lüzumuna inanmış bulunuyoruz.

Millî hayatımıza kök saldırmı şükranla görmekte olduğumuz bankalarımız yalnız sermaye ve ihtiyaç akçelerini değil fakat bunlardan çok daha ehemmiyetli menabii idare etmektedirler. Böyle sınırları geniş salâhiyetlere tekabül eden mesuliyetlerin muvazeneyi temin edecek ehemmiyette olması lâzımdır.

Gerek ticaret kanununun hükümleri ve gerek bu mevzuda ilk adım ifadesi olan mevduatı koruma kanununun tedvin ettiği esaslar bu bakımdan kâfi değildir.

Bundan dolayı bankalar mevzuunun iktisadî, hukukî ve idarî bütün cephelerini derpiş eden bir ana kanuna katı lüzum ve ihtiyaç vardır. Bu ana kanun, tecrübe senelerinin icab ettirdiği tadilât ile takviye edilmiş olarak mevduatı koruma kanununun prensiplerini de içine almıştır.

Bir taraftan millî tasarruf ve sermayeye lâiyik olduğu teminatı bahşeylemek, diğer taraftan bankaların sarsılmaz temeller üzerinde inkişafına hızvermek ülküsü ile bu kanun lâiyhasını Yüksek huzurunuzda sunuyoruz.

Lâiyhanın birinci maddesi bu kanunun hükümlerine tâbi bulunan malî müesseseleri tesbit eylemek suretile kanunun tatbik ve şümül sahasını tayin eylemektedir.

Lâiyhanın ikinci maddesi, şirketlerin teşekkülüne dair ticaret kanunlarının vazeylediği ahkâm ve merasimin umumî hatlarını mahfuz bulundurmakla beraber banka muamelesi yapmak isteyen müesseseleri, bu muameleleri yapabilmek için, Maliye ve İktisad vekâletlerinin bu hususta verecekleri müşterek bir iznin istihsaline mecbur eylemektedir. Memleketin malî ve ekonomik hayatında bankaların oynadığı rolün ehemmiyeti nazarı dikkate alınarak bu müesseselerin faaliyeti her iki vekâletin müştereken verecekleri izne bağlanmak suretile Hükümetin bankalar tesis ve faaliyetini yakından takip etmesi esbabı temin edilmiştir.

«Banka» kelimesinin her isteyen tarafından her çeşid iş için «Unvanı ticaret» olarak kullanılabilmesi imkânı, ammenin viedanında bu kelimenin takarrür etmiş meflhumundan tasarruf erbabı aleyhine bazı suiniyet sahiplerinin, istifade teminine kalkışmaları ihtimali düşünüldüğünden bu kelimenin ancak bu kanunun çerçevesine giren malî müesseseler tarafından unvanı ticaret olarak istimal edilebileceğinin tasrihinde faide görülmüş ve ikinci maddede bu esas tesbit olunmuştur.

Bankaların anonim, limitet veya hisse senetli komandit şirket halinde teşekkül edebilmesi için üçüncü maddeye vazedilen hüküm bu ticaret şirketi şekillerinin daha emniyetli olduğu kanaatine dayanmaktadır.

Husûsî kanunlarla teşkil edilen malî müesseselerle emniyet sandığının tarzı teşekkülleri emniyet verici bir mahiyette bulunduğundan, bunlar yukarıdaki kayıttan istisna edilmişlerdir.

Lâyihanın dördüncü ve beşinci ve altıncı maddeleri halen mevcut bankalarla, ileride teşekkül edecek bankaların teessüs ve teşekkül şartlarını hakkile takip ve murakabe edebilmek maksadile yazılmıştır.

Mevduatı koruma kanununda yer bulmuş olan bu maddelerin mevzuunu teşkil eden beyannamelerin muhteviyatı kontrol edildikten sonra bankaların adeta sicillerinin tutulmasına esas teşkil edecektir.

Bununla beraber bu maddelerde: beyannamelerde mevzuu bahs sermayenin tediye edilmiş sermaye olması, ecnebi bankaların beşinci maddenin son fıkrası mucibince Türkiyeye tahsis ettikleri sermayeyi «aynî» olarak tesis edemeyip «nakid» olarak Türk parasına tahvil ettikten sonra sermaye hesabına ithal eylemeleri mecburiyeti gibi prensipler vazih ve kati olarak ifade kılınmıştır. «mevduat kabulü» mevzuunun ekonomik ehemmiyeti ve şumulü aşikâr bulunduğundan esasen bütün ticarî şirketlerle umumî murakabe bakımından alâkası bulunan İktisad vekâletinin mevduatı kabul edecek bankalara bu hususta verilecek izinde, Maliye vekâleti ile müştereken vazife ve mesuliyet alması muvafık görüldüğünden yedinci madde bu esasa göre hazırlanmıştır.

Sekizinci madde ile bankaların mevduat kabulünde, tediye edilmiş sermaye, ihtiyat sermaye ve diğer ihtiyatlarının baliğine göre bir kıstas kabul edilmek suretile bir teminat vücade getirilmiştir. Mevduatı koruma kanununda yer bulmuş olan bu prensip ve şehir nüfuslarına göre vaktile konulmuş olan nisbetler olduğu gibi muhafaza edilmiştir. Burada hâkim olan düşünce: küçük ve orta bankaların emniyetli, tedbirli ve ölçülü olmak şartile çalışmalarına müsaade etmek ve kendilerine inkişaf imkânları bırakmaktır.

Dokuz, on, on bir ve on ikinci maddeler : Bir bankanın muhtelif idare uzuvları arasında salâhiyetlerin makul ve mantrkî bir şekilde taksimi, bu salâhiyetlerin idarenin icaplarına göre tahdidi sağlam, verimli ve rasyonel bir banka idaresinin ilk esas şartıdır. Bu tedbir, bankalarda dahili iyi ve muntazam bir teşkilât yaratacağı gibi vaziyetin bu suretle vuzuh kazanması indî karar ve hareketleri önleyecek ve icabında mesuliyetlerin tesbitini de kolaylaştıracaktır.

Dokuz, on, on bir ve on ikinci maddeler bu esasları tesbit eylemektedir.

Bankaların dahili teşkilâtına aid olan bu fasıl mesuliyet ve cezaya taallük eden fasıl ile yakından alâkadardır. Gerek cezaî ve gerek hukukî mesuliyetlerin filyatta tecelli edememesi ve nazarı kalması ekseriya mesul makamların ve şahısların salâhiyetlerinin vazih olarak tesbit edilmemesinden neşet eylediği, mesuliyetlerin tayinini mümkün kılan âmillerin başında: « Salâhiyet makamlarının vuzuhla tesbiti » geldiği düşünülerek bu esaslar hazırlanmış ve bu esaslara mesuliyetin muhtelif makamlar arasında yayılıp erimesine mahal vermeyecek bir şekil verilmiştir.

Lâyiha dokuzuncu madde ile banka idaresinde « İdare komitesi » namile yeni bir uzuv tesis etmektedir. Umumî müdürlük ile idare meclisi arasında yer alan bu komite kanunda ve esas mukavelede gösterilen hudutlar içinde işlerin idare meclisine havalesinden doğacak uzamalarını önleyen karar verici bir organ olacaktır.

Umumî müdürü de içine alan bu idare komitesi bankanın gidişi ve hayatı ile yakından ve daimî olarak alâkadar bulunacak ve böylece umum müdürlük ile idare meclisi arasında filyatta görülen uzaklık ve bundan mütevellid mahzurlar ortadan kalkacaktır. Bir banka idaresinin hukukî, idarî, malî, ve iktisadî cepheleri bakımından arzylediği müşkülât nazarı itibare alınırca idare komitesinin daimî olarak vazife görmesi zarureti kolaylıkla anlaşılır.

Ecnebi bankaların onuncu maddenin sonuncu fıkrasına tevfikân, Türkiyedeki idare merkezlerinde, tesis edecekleri idare komitesi azaları da daimî bir tarzda vazife ifa edeceklerdir. Lâyihanın sarahati karşısında Türkiye dışında bulunan bir zatin bu vazife ile tanzimine imkân yoktur. Lâyihanın kolladığı gaye mesul makam ve unsurların tesbiti olduğuna göre bunların idare merkezinde bulun-

maları kanunun ruhuna nazaran şarttır. İdare komitesinin, bu günkü filî bir boşluğu doldurmak ve mevcut mahzurları ortadan kaldırmak maksadile, tesis edilmesine göre bu uzuv, ticaret kanunu hükümlerine tevfikân idare meclisinin haiz olduğu salâhiyetleri ve maruz bulunduğu mesuliyetleri hiç bir veçhile tahdid etmiş veya zaafa uğratmış değildir. Lâyiha, on birinci maddesindeki hükmle idare komitesini idare meclisinin daimî murakabesi altına koymak suretile idare meclisini bu murakabeyi ifaya mecbur tutmaktadır.

Lâyihanın on ikinci maddesi mesuliyetlerin tesbitini mümkün kılacak makul ve yerinde bir tedbiri havidir.

On üçüncü madde idare komitesinin salâhiyetine dahil meselelerdeki kararlarının resen infaz edilebilmesini bu kararların ittifakla verilmesi haline hasretmekle bir taraftan bu kararların ittihazında büyük bir ihtiyat ve itidal fireni koymakta, diğer taraftan ekseriyetle verilen kararların tatbikını idare meclisinin tasvibine talik ederek idare meclisinin banka idaresi üzerindeki vazife ve mesuliyeti prensibinin mahfuz bulunduğunu tebarüz ettirerek bu meclisin salâhiyetlerini zayıflatabilecek her hangi açık bir kapı bırakmak istemediğini göstermektedir.

Lâyiha çok esaslı addettiğimiz yeni bir prensip getirmektedir ki, bu da her hangi bir şekilde kredi mevzuuna temas eden tekliflerin ancak bankanın teknik uzvu olan umum müdürlük tarafından tahriri olarak gelmesi şartile müzakereye mevzu teşkil edebilmesidir.

On dördüncü madde: Bankaların millî hayat ve millî ekonomi sahalarındaki ehemmiyetli rolü ve bir bankayı idare edenlerin yalnız kendilerini intihap etmiş olan hissedarların banka sermayesindeki hisselerini kullanmadıkları ve bilâkis sermaye ve ihtiyat akçelerinden daha geniş, çok geniş membarları idare ettikleri düşünülürse bunların bütün zekâ kabiliyet ve mesailerini bu mühim vazifeye hasretmeleri zarureti kendiliğinden anlaşılır.

Bir bankanın idaresi mesuliyetini omuzlarına almış olanların buldukları makamlara verilmiş salâhiyetlerden istifade ederek her hangi bir şekil ve surette mensup oldukları müessesenin menabiini ve itibarını şahsî menfaat ve kazançlarına vasıta ittihaz etmeleri ihtimalini önlemek diyebiliriz ki, bu lâyihanın temelini teşkil eylemektedir.

Sunduğumuz lâyiha bu ana temel prensibi her tedbirin üstünde tutmaktadır. Çünkü bir Bankanın emniyet ve inkişafının her hangi bir tedbirden ziyade o bankayı idare edenlerin şuurlu faaliyetine, vazife ve mesuliyet duygularının çerçevesi teşebbüs kabiliyetlerine ve zekâ ve meharretlerine, müdebbirane hareketlerine ve şahsî menfaatlerini idareye hâkim kılmamalarına bağlı olduğuna kani bulunuyoruz.

Kanunların koyacağı hiç bir müdahale tertibi ve murakabe usulü yukarıda yazdığımız vasıfları haiz bulunmayan bir banka idaresinin arzettiği boşlukları dolduramaz ve zaafı gideremez.

Hissedarların idare uzuvlarını seçerken, seçtikleri şahıslarda bu vasıfların mevcut olduğuna kanaat getirmeleri bu hissedarların menfaatlerinin temini bakımından da ayrıca ehemmiyeti haiz bir keyfiyettir.

Millî tasarrufu ve bankaları hakikaten korumanın, aktiflerini sağlam bulundurmanın en müessir ve kestirme yolu bankaları idare etmek vazife ve mesuliyetini deruhte edenlere filî ve hakikî mesuliyetlerini kanun dili ile anlatmak, bu kanun hükümlerine aykırı hareketlerinden tevellüd edecek hukukî ve cezaî mesuliyetlerden kurtulabilmelerine imkân olmadığı katıyet ve vüzu ile ifade eylemektir.

Bu tedbirin doğrudan doğruya Devlet müdahalesinden ziyade, bu sahada emniyet verici neticeler temin edeceğine kaniiz. Bankaların gerek yüksek idare uzuvlarını ve gerek teknik teşkilâtında vazife alanları şuurlu bir mesuliyet havası içinde çalıştıracak olan bu usul, doğrudan doğruya müdahalenin arzettiği mahzurları da ortadan kaldırmaktır. Çünkü doğrudan doğruya müdahale, hassas olan kredi mekanizmasını sarsabilecek tehlikesini göstermekle beraber, aynı zamanda da Devlete büyük bir mesuliyet teveccühünü de icab ettirebilecek mahiyettedir.

On beşinci madde : Bu madde, iki hükmî şahsiyet arasındaki münasebetleri imkânsız bırakacak bir tarzda on dördüncü maddenin yenîş tefsire uğramaması için konulmuş bir tavzih maddesidir.

Lâyiha, mevzuatımızda mevcut olmayan yeni esaslar ve prensipler vazetmektedir. Bu yeni

esas ve prensipleri hiç bir suretle makale teşmil etmek gibi bir maksad gözetilmediğine ve gayenin tabii yollardan gidilerek, bankalarda sarsıntı tevlid etmeden ıslahat vücuda getirmek olduğuna göre vaziyetleri bu kanun hükümlerine uymayanlara intibakı kolaylaştıran bir «mühlet» verilmesi zarurî görülmüş ve on sekizinci madde buna temin için yazılmıştır. Lâyiha, halkın bankalara karşı beslediği emniyet ve itimadı bir kat daha sağlamlaştırmak gayesini güttüğünden bu emniyet ve itimadı lüzumsuz ve fairesiz bir tarzda sarsabilecek menfi tedbirlerden kaçınmıştır.

Ondokuzuncu maddenin tetkikinden anlaşılacağı ve hile lâyiha daha ziyade bankaların kendi kendilerini sıkı ve eiddî bir murakabeye tâbi tutmalarını istilzanı etmektedir.

Konulan cezaî mesuliyetlerin ağırlığı ve bu mesuliyetlerin tesbitinin kolaylığı bu murakabeyi kuvvetlendirecek mahiyettedir. Lâyiha para ve hapis cezasından maada yeni bir hüküm getirmektedir. Bu yeni hüküm banka idaresi vazife ve mesuliyetini deruhte edenlerden bu kanun hükümlerine aykırı hareket etmiş olanlar hakkında, bankanın iflâsı halinde, iflâs hükümlerinin tatbik edilmesi keyfiyetidir. Bu suretle «müflis» addolunanlar hiç bir banka ve şirket idare meclisi ve komitesinde aza, murakip ve müdür olamayacaklardır.

Yine yeni bir esas olarak bu madde ile, mürakiplerin, banka idare meclisi, idare komitesi reis ve azalarile müdür ve memurlarının bu kanun hükümlerine aykırı olarak yapacakları hareketleri vesikalara dayanarak heyti umumiyeye hitaben tanzin edecekleri raporda zikretmeleri ve bu raporun birer suretini Maliye ve İktisad vekâletlerine tevdi eylemeleri mecburiyeti konulmuştur.

Ceza ve mesuliyet faslındaki maddelerin ihtiva ettikleri şiddetli hükümler nazarı itibare alınırsa mürakiplerin kanun ve şirket esas mukavelesine muhalif hareketleri gizlemek cesaretinde bulunamayacaklarını tabii görürüz. Hissedarlar heyeti umumiyesi namına iera edilen murakabeyi kuvvetlendirmek için lâyihanın aldığı bu tedbiri hem daha pek çok müessir, hem de (Banka) denilen ticarî teşekküllerin bünyesine ve çalışmaya mekanizmasına daha uygun bulmaktadır.

Lâyiha, mürakiplerin hissedarlar heyeti umumiyesine hitaben tanzin edecekleri raporda derecedecekleri maddelerin vesikalara müstenid olmasını istemektedir. Kabul edilen bu esas kanun ve şirket esas mukavelesine dayanan tenkitler için en geniş bir serbestî temin etmekle beraber mürakipleri, idare edenlerle âralarında mevduat olabilecek şahsî vaziyetlerden dolayı bankanın itibarının sarsılmasına kadar gidebilecek indî beyanattan da meneylemektedir. Raporlarda, kanun ve esas mukavele hükümlerine muhalif hareketlere dair vesikaya istinad etmeksizin derecedilecek indî ve hilâfi hakikat beyanat, bu raporları imza eden mürakipler için mesuliyeti davet edecektir.

Yirminci madde : (Kredi muameleleri); mevduat kabulüne mezu olan bankaların, mevduatın emniyeti ve seyyaliyeti bakımından plâsmanlarında bazı emniyet ve seyyaliyet prensiplerine riayete mecbur tutulmaları lüzumlu ve faydalı telâkki edildiğinden lâyiha bu nevi bankaların plâsmanları için bazı umumî kaideler vazetmiştir.

Mevduatı koruma kanunu bu sahada sermaye ve ihtiyat akçelerinin yekûnuna nazaran bir had koymak suretile ilk adımı atmış ise de: üç milyon liradan fazla sermayesi bulunan bankalar hariç bırakıldığından hükmün şümülü ve tesiri pek mahdud kalmıştır. Fakat şunu da derhal ilâve edelim ki; dikkatli, sağlam muhakemeli çalıştığı ekonomik muhiti, memleket ve dünya konjontürünü çok yakından takib edebilen, kredi taleb edenin solvabilité sini süratle tahlil edip sezebilen teknik unsurların yerine hiç bir tedbir kaim olamaz.

Solvabilité mevzuu çok girift ve muğlâk bir mevzudur. Hadler, prensipler, kredi şekilleri hep solvabilité denilen âmil iyi teşhis edildikten sonra kıymet ve mana bulur. Maahafih öyle ana prensipler de vardır ki, her muntazam bankanın çalışmasına bu prensiplerin hâkim olması lâzımdır. İşte lâyihada yer bulan prensipler bunlardır. Bu ana prensiplere riayet etmeyenler ceza ve mesuliyet faslının hükümlerine tâbi tutulacağından bankanın plâsmanları, pratik ve normal bir şekilde emniyet ve sağlamlık elde etmiş olacaktır. Bu prensipler aynı zamanda bankanın likidite sini de filem ve hakikaten arttırmış bulunacaktır. Kanaatimizce bir bankanın likiditesini arttırmamızın en müessir ve pratik usulü riyaî bir nisbet ifadesinden ziyade, her hangi bir şekilde olursa olsun, aşırı de-

necek derecede bağlantılara sebebiyet veren muamelelerden cezaî müeyyidelerle bankayı menetmektedir.

Bankaların kredi muamelelerine aid fasılda, lâyiha şu prensiplerden kuvvetle ilham almıştır :

a) Hem bankaların emniyet ve likiditesini arttırmak,

b) Hem de ekonomik yükseliş ve ilerleyiş hareketimizin seyrini lüzumsuz bir kredi deflasyonu ile felee ve akamete uğratmamak, bu maksatları temin için lâyiha bankaların teşebbüs kabiliyet ve imkânlarını lüzumsuz bir tarz ve derecede takyid ve tahdid etmemiş ve bankaların çalışma saha ve imkânlarını lüzumsuz bir tarz ve derecede daraltmamış ve böylece bu malî müesseselerin randmanlarını da düşünmüştür. Kanaatimizce, bankaların itibarları, hiç şüphesiz ki, bir çok âmiller arasında randman derecelerine de tâbidir.

Mevduatın memleket ekonomik konjonktürünün şartlarıyla mütenasib ve makul bir faiz veremeyen;

Aksiyonerlerine yine memleket ekonomik konjonktürünün şartlarına uygun ve mümasil müesseselerin tezvi ettikleri temettü seviyesine yaklaşır bir « temettü » dağıtamayan bir bankanın ayakta durmasına imkân yoktur. Böyle bir banka hayatini kaybederek yıkılmağa mahkûmdur.

Halbuki bu lâyiha ile ermek istediğimiz gaye bankaları kanunî mecburiyetlerle çalışmayacak, kâr yapamayacak bir hale getirerek yıkmak değil, bilâkis onları esaslı islâhata tâbi tutarak gerek kendileri ve gerek memleket ekonomisi için çok daha faydalı bir hale getirmektir.

Yirmi dördüncü madde : Bu madde münasebetle memleketimizde henüz teessüs etmiş bir « Sermaye marşesi » bulunmadığını tebarüz ettirmek gerektir. Böyle bir marşe olmayınca millî tasarrufun millî ekonomik hayatına ve onun muhtelif istihsal şubelerine iştiraki ve bunların veriminden « gelir » beklemesi ancak millî bankaların kanalıle mümkün olabileceği müşahedesine varılır.

Bankalar millî sermaye toplayıcı, tevzi edici vazifelerinden başka böylece bir de millî sermayeyi kısmen işletici rolünü de - hususî şartlarımızın icabı olarak - ifa etmektedirler.

Bu objektif müşahede bir de memleketimizin, aşırı derecede cihazlanmış, her istihsal şubesinde sürproduksiyona uğramış ülkelerle mukayese edilemeyeceği mütaleası ile tamamlanırsa memleketin ve bankaların yüksek menfaatlerine uygun « emniyetli yol ve usul » kendiliğinden ortaya çıkmış olur. Yirmi dördüncü madde işte bu muhakeme silsilesinden doğmuştur.

Yirmi dördüncü maddedeki sanayi tabiri en şümüllü mânasında kullanılmış olup maden, orman teşebbüslerini de ihtiva etmektedir.

Yirmi yedinci madde: Lâyiha yirmi yedinci madde ile bankaçılığımız için çok önemli ve faydalı bir yenilik getirmektedir. « Kredi verme » mevzuunda en mühim tedbir: Kredi isteyen hakikî vaziyetini tetkik ederek öğrenebilmektir. Bu ise; hakikate yakın bir tarzda ancak borçlanacak olanın hesaplarının tetkiki ile mümkün olabilir. Lâyihanın yirmi yedinci maddesi bu tetkiki mecburî kılmakla bankalar için en kuvvetli bir emniyet unsuru ihdas etmiş oluyor. Bu mecburiyet bankaya muhtaç olanları da azamî derecede düzgün ve muntazam defter tutmağa sevk etmekle iş hayatında terbiye edici ve kurtarıcı bir rol oynayacaktır. Küçük esnaf kredileri tabiatile bu hükmün dışında kalmış bulunacaktır.

Lâyiha: bu maddede zikredilen hesap vaziyetini almadan kredi vermiş olanları bu kanunun « ahkâmî âmiresine » aykırı hareket etmiş saymaktadır. Bu itibarla müşterilerin, kredi isteyen iş adamlarının, tüccarın en zayıf ve nazik tarafını istismar ederek yani hesap vaziyeti istememek suretile diğer bankalara karşı gayri kanunî rekabete teşebbüs edecek olan müesseselerin dirijanları ceza ve mesuliyet faslının hükümlerine tâbi bulunacaklardır.

Lâyiha mevduat ve karşılık bahislerinde aşağıdaki esaslara dayanmaktadır.

a) Hususî bir himayeye muhtaç olan hakikî tasarruf mevduatı sahipleridir. Çünkü bu gibi tasarruf erbabı mevduat kabul eden müesseselerin hakikî vaziyetini, ilerleyiş ve gerileyişini bir kelime ile gidişini yakından takip ve tetkik etmek imkânlarına maddeten malik değillerdir. Bunların büyük bir ekseriyeti iş ve ticaret aleminin dışında buldukları tehlikeli vaziyetlerden vakit ve zamanile haberdar olmaları pek müşkül ve tesadüfe bağlı gibidir.

Halbuki diğer mevduat sahiplerinin mühim bir ekseriyeti iş ve ticaret hayatında faal rol

oynayan kimseler olduklarından bankalarla temasları daimidir. Bundan başka bu nevi mevduatın bir kısmı bankaların gişelerine nakten yatırılmış değildir. Bunlar bizzat bankanın açtığı kredilerin mevzuu olan hesaplardan alâkadarların alacaklı hesaplarına yapılan münakale neticesinde «hesaben» bir mevduatı iktisap ederler.

Ancak şu varki bu mevduatı bankanın blângesinde ve hesaplarında nakten yatırılmış mevduattan da tefrikan imkân yoktur. Bundan dolayı hakiki tasarruf mevduatının karakterlerini bir hususi madde ile tebarüz ettirmek zarureti vardır. Mevduatı koruma kanunu bu tarifi tüccar ve iş adamlarının şahsî ve ailevî tasarruflarını da içine alan bir genişlikte yapmıştır. Bu tarif lâyhada da aynen yer bulmuştur.

Lâyiha tasarruf mevduatı sahiplerine şimdiye kadar mevduatımızda mevcut olmayan çok şümulü ve (tasarrufu hakkile teşvik edici, koruyucu) bir hukukî garanti getirmektedir. Tasarruf mevduatı sahibi bankanın bütün aktifî üzerinde, tasarruf mevduatının yüzde kırkına müsavi bir miktar için imtiyazlı alacaklıdır.

Mevduatı koruma kanunu tasarruf mevduatına vasatî yüzde yirmi, yirmi beş olarak bir karşılık tefrik ettirmekte ve bunu da haciz edilememek üzere tasarruf sahiplerinin karşılığı addetmekte idi. Fakat bu karşılığın muhafazası bankalara tevdi edilmişti. Eğer banka bu karşılığı iki murakabe arasında kendi muamelâtı nakdiyesi ve vezne muameleleri için kullanacak olursa bu «kanuni rehin hakkı» tamamen nazari ve hayali bir vaziyete düşecekti. Böyle bir vaziyette de, tatbik edilecek cezaî müeyyideler pek gayri kâfi hatta gayri mevcut idi.

Bu itibarla bankalar kanunu lâyihası, seri bir inkişaf seyri takip eden millî tasarruf hareketine lâyük olduğu ciddi ve hakikî, ehemmiyeti inkâr edilemeyecek bir teminat bahşetmektedir.

Bir bankanın aktifî, bu müessesenin bütün alacaklarını, menkul ve gayrimenkullerini hulâsa mamelekinde mevcut varlığın tamamını ifade eder.

Lâyihanın yeni bir başka hükmü de iflâs vukuunda tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmının tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine tediyesini istemek suretile tecrübelerin verdiği mühim bir neticeyi tesbit eylemektedir.

Umumiyetle iflâs vukuunda tasfiyenin neticelerini alabilmek için oldukça uzun bir müddetin geçmesine ihtiyaç hâsıl olmakta ve bu müddet içinde hakikî tasarruf erbabı müşkil vaziyette kalmaktadırlar.

b) Bu iki hükümden maâda lâyiha bir teminat unsuru daha ihtiva etmektedir. Bankalar taahhütlerine karşı bulunduracakları umumî disponibleden maâda kabul eyledikleri mevduatın yüzde on beşine muadil ayrıca bir munzam karşılık tesis etmek mecburiyetindedirler.

Bankalara bu emniyet tedbirine intibak için mühlet verilmiş ve munzam karşılığın tesisinde bu maksatla tedricî bir sistem takip olunmuştur. (Beş sene) bu munzam karşılığın bilhassa Devlet dahilî istikraz tahvilâtından müteşekkil bulunması iki mühim fayda temin etmektedir:

I - Memleket borsalarında nazım rolü oynanabilmesi imkân ve vesaitinin mevcudiyeti bu tahvilâtın kıymetlerinin muhafazası için en değerli bir teminattır.

II - Bu tahvilâtın mühim bir gelir getirmesi randıman bakımından bankalar için büyük ehemmiyeti haizdir. Çünkü : verimsiz, gelir getirmeyen bir karşılığın kaybettirdiği kazanç riskli, tehlikeli teşebbüslerle elde etmeğe mahal yoktur.

Mevduatın azalması nisbetinde bu munzam karşılığın tenezzüle tekabül eden kısmının derhal nakte tahvil, taahhüd ve mecburiyeti Devlet ve Hazine için mutlaktr. Hazine, muamelâtı naktiyesini bunu karşılayacak surette idare ve tanzim edecektir.

İlk mubayaa fiatine nazaran bankaların, fiat tebeddülü yüzünden, her hangi bir zarara duçar olmamaları lâyihanın sarîh düşüncesidir. Lâyihanın tasdikli fiatten maksadı : Kontrolü temin olup bu kayid mezkûr tahvilâtın Merkez bankasından mubayaa mecburiyetini ifade etmez.

Otuz dördüncü madde : Bu maddedeki hak, umumî mevduatımız bakımından çok sarîh ve mutlak olmakla beraber her hangi bir yanlış tefsire mahal bırakmamak üzere lâyhada bir defa daha katıyetle ifade edilmiş olmasında fayda görülmüştür.

Bütün bu emniyet tedbirlerinden başka bankaların kabul edebilecekleri tasarruf mevduatı

için de (Azamî bir had) kabul eden mevduatı koruma kanununun bu husustaki hükümleri bu lâ-yihada yer bulmuş ve yalnız nisbetler, tediye edilmiş sermaye ve ihtiyat akçeleri yüksek olan ban-kalar lehine ufak bir tadile tâbi tutulmuştur.

Otuz beşinci madde : (Muhtemel riskler karşılığı) ; bu madde, bankaları uzun müddet, ticaret kanununun 462 nci maddesinin ve esas mukavelelerinin mecburî kıldığı ihtiyatlardan başka bir pro-vizyon ayırmağa mecbur etmekle bu müesseselerin bünyelerini kuvvetlendirmek gayesini takib etmektedir.

Tecrübe göstermiştir ki bazı malî müesseseler senelerce yüksek temettü tevzi ettikleri halde (mecburî ihtiyat akçesi olan yüzde beşlerden gayri) şimdiye kadar esaslı bir ihtiyat tefrikini dü-şünmemişlerdir.

Bankalar ihtiyatları için 2395 numaralı kazanç vergisi kanununun on dördüncü maddesi mucı-bince vergi de vermeyeceklerdir.

Otuz altı, otuz yedi ve otuz sekizinci maddeler : Defterler, üç aylık hesap hulâsaları ve blân-golar hakkında mevduatı koruma kanununun bu meselelere dair ihtiva ettiği prensipler takviye edilmek suretile bu kanun lâ-yihasında yer bulmuştur.

Otuz dokuzuncü maddenin istihdaf ettiği gaye şudur : Türk tasarruf erbabının bankaların Tür-kiyeye aid blânçolarını takip edebilmeleri lâzımdır. Blânçolar ve ilân etmek keyfiyeti yalnız bir kısım bankalara hasr ve tahdid edilemez. Bu mecburiyetin bütün bankalara teşmili zaruridir.

Kırkıncı madde : Bu madde mevduatı koruma kanununun prensiplerini aynen ihtiva etmekte-dir :

a) Memleket dışındaki faaliyetler için sermaye çıkarmak müsaadeye bağlıdır.

b) Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış bankalar Türkiyedeki şubeleri-ne tahsis ettikleri sermayeyi veya alelûmum bankalar kabul ettikleri mevduatı ecnebi memle-ketlerde plâsman ve tevdiat suretile istimal edemezler ve Türk borsalarında kote olmayan es-ham ve tahvilât iktisabında ve bunlara mukabilkerdi küşadında kullanamazlar.

Kanunun yukarıda tasrih ettiğimiz ahkâmı âmiresine riayet etmemek, mevduat kabul eden bankalar için bu husustaki iznin geri alınmasını istilzam edeceği gibi, banka dirijanları için de hukukî ve cezaî hükümlerin tatbikini intaç eyleyecektir.

Bu itibarla lâ-yiha mevduatı koruma kanununun bu mühim prensipleri için kuvvetli ve müessir müeyyideler getirmektedir.

Blânço ve üç aylık hesap hulâsaları formülleri Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit edileceğine ve her üç ayda bir defa alâkadarlarca bu vekâletlere birer nüshası tevdi edileceğine göre Devlet namma bu vekâletlerin tehlikeli vaziyetleri vakit ve zamanile görebilmeleri mümkün olabilecektir.

Kırk birinci madde : Bankalar muhabetleri ve şubelerile hesap mutabakatı elde etmeden sene-lik blânçolarını kapatamazlar. Çünkü blânço başka türlü hakiki vaziyeti gösteremez. Bundan başka, mutabakat elde edilmediği takdirde bir takım suiistimallerin gizlenmesi ihtimali vardır.

Kırk ikinci madde : Ticaret kanununun 66 nci maddesinin zikreylediği «musaddak kopye def-teri» son sistem yazı ve hesap makineleri kullanan malî müesseseler için maksatsız bir mükel-lefiyet haline girmiştir. Esasen kazanç vergisi kanununun 15 nci maddesine göre bu kanunun 2 nci maddesinde zikir edilen ticarî teşebbüsler muayyen şartlar dahilinde kopye defteri tutmakla mükellef değildirler. Bununla beraber lâ-yiha buistisnaiyeti senelik blânçoları yekûnu on milyon Türk lirasını geçen bankalara hasreylemiştir.

(Kırk üç, kırk dört ve kırk beşinci maddelerle on dördüncü maddenin son fıkrası) Mesuliyet ve ceza faslı :

Bu kanunun hükümlerine yani bazı esaslı emniyet ve seyyaliyet prensiplerine riayet edilmek şartile, lâ-yiha bankaların jestiyon salâhiyet ve mesuliyetini tamamen hissedarlar heyti umumi-yesince müntehap idare meclisine ve onun içinden seçilecek idare komitesine ve bankanın tek-nik uzvu olan umum müdürlüğe bırakmıştır.

Fakat bu salâhiyet ve teşebbüs hakkının tabii bir karşılığı olarak ta başkalarına aid servetleri,

millî tasarrufu işletenlerin muayyen saha ve mevzulardaki cezaî ve hukukî mesuliyetleri sarîh olarak tesbit olunmuştur.

Bu hükümler gerek millî tasarruf ve gerek bankanın bütün alacaklıları için en müessir ve pratik bir teminat teşkil etmektedir. Bununla beraber bir taraftan hüsnü niyet sahibi dirijanların haksız yere mesul olmamalarını temin için de lâyhada icap eden hükümler konulmuştur. Diğer taraftan mesuliyetin nazarı kalmaması için idare faslında esaslı tedbirler alınmıştır.

Bu lâyihanın istihdaf ettiği gayelerden biri de halkın ve tasarruf sahiplerinin suiniyet erbabına karşı himaye ve müdafaasıdır. Bu suretle başka bir cepheden halka ve tasarruf sahiplerine muhtaç oldukları malî emniyet havasını temindir. Bir bankanın kuruluşuna, hisse senetlerine ve tahvilâtına dair hilâfı hakikat, halkı aldatıcı, iğfal edici neşriyatta bulunularak « Mali dolandırıcılık » etmek isteyenlerin bu hareketlerine mâni olmak üzere lâyihanın kırk beşinci maddesi yazılmıştır.

Kırk altıncı madde : Hissedarlarının malı olduğu kadar memleketin de malı olan ve millî iktisad hayatında çok önemli vazifeler görmesi icap eden bankaların hakikate muğayir şayialar ve neşriyat ile şantaj, tehdit ve sair garz mahsulü veya gayrimeşru menfaat celbi gayesini güden hareketler yüzünden sarsılmamalarını temin eden 46 nci maddenin tedvinine lüzum görülmüştür.

Tecrübe bir bankanın itibarının halk nazarımda hakikate uymayan neşriyat ve şayialar ile ihlâl edilmesinin pek kolay olduğunu göstermiştir. Maamafih madde yalnız suiniyet erbabının hareketlerini mene matuf olup objektif tenkitler her zaman mümkün, hakikate muhalif olmamak şartile tenkit salâhiyeti daima gayri mahduttur.

Kırk yedinci madde : Hemen bütün garp memleketlerinde tatbikat sahasına girmiş olan «İfşaiyi sır» cürmünü tecziye etmekle beraber mensub olduğu müesseseye müteallik malûmatı müesseseden başkaları lehine kullananlar için de cezaî müeyyide tayin etmiştir.

Kırk dokuzuncu ve ellinci maddeler : (Yeminli bankalar mürakipleri) bu madde yeminli bankalar mürakiplerinin kontrol salâhiyetlerini bankanın kredi tevzi ve idaresine teşmil etmektedir. Kredi mevzuu gibi nazik ve mulâk bir işe yeminli de olsa Devlet mürakiplerinin direkt müdahalesi, tahriiri ve şifahî istihzalarında bulunması istihdaf edilen maksat ve gayeyi temin edemeyeceği gibi aksine banka ve kredi sisteminde lüzumsuz sarsıntı tevlit edebilir.

Bankaları riskten koruyacak en müessir çare: «Salâhiyet» ve «Teşebbüs» mefhumları mukabilinde «Hakikî mesuliyet» mefhumunu vazeden düsturdur.

Yukarıda arzylediğimiz veçhile: mesele yalnız kanunen tesbit edilecek kredi hadlerine riayet etmekten, kanunen menedilecek kredi şekillerini tatbik etmemekten ibaret değildir. Asıl mesele bu kredilerden müstefit olacakların solvabilitesini bütün anasırı ile birlikte tahlil ve teşhis edebilmektedir.

Kredi idare ve tevzii dışında kanun lâyhası yeminli mürakiplere mühim vazifeler tahmil etmektedir. Eğer bu vazifeler hakkile ifa edilir ve elde edilecek blânço ve hesap hulâsaları da meslekî tecrübe ve vukufun verebileceği bir görüş kuvvetile tahlil ve tetkik olunursa, Devlet tehlikeli vaziyetleri vakit ve zamanile görebilir ve umumî mevzuatı kanuniyemiz hükümleri dahilinde tehlikeyi önleyebilecek tedbirler alabilir.

Müteferrik hükümler madde elli bir ve elli iki : sahipsiz mevduata aid olup mevduatı koruma kanunundan aynen alınmıştır. Şukadar ki 3035 tarihli amortisman sandığı kanunu mevzuabâhs mühleti 4 seneden 2 seneye indirmiş bulunduğundan burada ona göre tadilât yapılmıştır.

Madde elli dört : Mevduatı koruma kanunu; mevduat kabulüne mezuun olmadığı halde mevduat kabul eden şahıs ve müesseseler için bir kanunî müeyyide ihtiva etmediğinden bu madde ile bu noksanı doldurmuş oluyoruz.

Elli beşinci maddenin son fıkrası : Millî bankayı tarif etmektedir. Bu lâyiha nasıl (Banka) kelimesinin gelişi güzel unvanı ticaret olarak kullanılmasına mâni olmak istiyorsa, « Millî banka » sıfatının da haksız yere kullanılmamasını temin edecek hükümler koymaktadır.

Bu suretle; diğer hususî kanunlarda mevzuabâhs olan millî banka tabiri bu fıkradaki vasıf ve şartları haiz bankalara aittir.

Elli altıncı madde : Bu lâyiha, yukarıda arzyleliğimiz veçhile, kanunî mevzuatımızda şimdiye kadar mevcut olmayan yeni esaslar ve prensibler vazetmektedir. Nasıl bazı muameleler için intibak mühleti verilmiş ise idarî teşkilât ve esas mukavelenin tadili ve bu kanun hükümlerine uydurulması için de bir sene mühlet verilmektedir.

Elli sekizinci madde : Bu kanunun hükümleri dairesinde beyannameler alınıp vaziyet yeniden tesbit dilinceye kadar tasarruf mevduatı sahiplerinin himayesiz kalmaması için derpiş olunmuş ve bir intikal devresine aid hükümleri ihtiva etmekte bulunmuştur.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Karar No. 19

Esas No. 1/416

14 - IV - 1936

Yüksok Reisliğe

Bankalar hakkında İktisad vekillliğince hazırlanarak Başvekâletin 3 şubat 1936 tarihli tezkeresiyle Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası ve mucib sebepler lâyihası encümenimize havale edilmekle İktisad vekili hazır olduğu halde tetkik edildi. Bu lâyiha mevduatı koruma hakkındaki 2243 nuamralı kanunu ikmal ve tevsi ederek bankaların teknik ve idarî inzibat tedbirleri içinde inkişaf ettirmek ve bankacılık müessesesini memleketimizde gittikçe ehemmiyet kazanan faaliyetini yakından sıkı bir murakabeye tâbi tutarak bu suretile bir taraftan bankalara emniyet göstererek tevdiatta bulunan vatandaşların haklarını sağlayıp korumak diğer taraftan da bankaların memleketin malî ve iktisadî inkişafında daha müessir bir rol alabilmelerine hizmet etmek maksatlarına matuf bulunmaktadır.

Bu esası göz önünde tutarak encümenimiz lâyihayı sureti umumiyede şayanı kabul görmüş maddelerde Hükûmetin de muvafakatı ile aşağıda arzolunan değişiklikleri yapmıştır:

Madde 1 — İbareye aid tashih ile kabul edilmiştir.

İkinci madde Hükûmet lâyihasının üçüncü maddesi alınarak bilhassa sermayesi tamamen Devlete aid yerli ve ecnebi bankaların şirket şeklinde olmaları mecburiyetinden vareste tutulmaları hükmünün ilâvesile kabul edilmiş üçüncü madde Hükûmetin ikinci maddesi esasının ticaret kanunumuza daha mütenazır olabilmesi maksadına göre yazılmıştır. Dördüncü madde Hükûmet lâyihasının 4 ve 5 nci maddelerinin bir-

leştirilmesi ve bazı tavzihe yarayacak fıkralar ilâvesi suretile kabul edilmiştir. Beş ve altıncı maddeler Hükûmet teklifindeki 6 ve 7 nci maddelere mütenazır olup hemen aynen kabul edilmiştir. Yedinci madde Hükûmet teklifindeki 8 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Sekizinci madde idare komitesi namı verilen teşekkülün bu kanunda yazılı vazifeleri ifa ile mükellef olacağına dair bir fıkra ilâvesi suretile Hükûmet teklifindeki 9 neu maddeden alınmıştır. Dokuzuncu madde Hükûmet teklifindeki 10 neu maddenin bundan evvelki maddede yapılan tashih dolayısıyla lüzumu kalmayan birinci fıkrasının çıkarılması ve ikinci fıkrasında limitet

ve hisse senetli komandit şirketlerinin ticaret kanunu hükümlerine göre salâhiyet sahibi heyetlerinin gösterilmesi ve ecnebi bankalara aid olan üçüncü fıkrada da idare komitesi vazifesini görecek heyetin idare meclisi ve komitesi salâhiyetlerini haiz olacağına dair bir kayid ilâvesi suretile tanzim edilmiştir.

10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 nci maddeler Hükûmet teklifindeki 11 - 17 nci maddelere mütenazır olup ancak bunlardan 13 nci madde bazı memnu fiilleri saydıktan sonra bunları bankaların da yapması memnu olacağına dair bir kayid ilâve edilmediği görülmekle bu cihetin ilâvesi ve 16 nci madde banka müdürü umumisinden maada diğer müdür ve şube müdürlerini memur namı altında bankalarından icabında harcırah avans almalarına bile müsaade etmeyecek bir şekilde görüldüğünden metinden avans tabiri çir-

karılmak suretile cüzi değişikliğe tâbi tutulmuştur. On yedinci madde lâyahadaki 18 nci madde yerine yazılmış olup bu güne kadar devam eden bir halin tedricen tasfiyesi düşünölmüş ve ona göre Hükümetle mutabık kalınarak yazılmıştır.

18 nci madde lâyahanın 19 ncü maddesindeki ibareye aid ufak tashihler ile kabul edilmiştir.

Lâyahadaki 20 nci madde lüzumsuz göröle rek tayyolunmuştur. 19 ncü madde lâyahanın 21 nci maddesine mütenazır olup bu maddede altın ve dahili istikraz tahvilâtı terhini mukabilinde açılacak krediler ile ihracat mallarına aid vesaik kredileri ve ticaret malları mukabilindeki krediler iktisadî ihtiyaçlar ve her birinin hususî vaziyetleri göz önünde tutularak derece derece arttırılmış ve maddenin içindeki müstesnalar arasına Maliye ve İktisad vekâletlerinin kabul edecekleri eenebi bankalarının mukabil kefaletile verilen kefalet mektupları da ilâve edilmiştir.

20 - 21 ve 22 nci maddeler lâyahanın 22, 23 ve 24 ncü maddelerine mütenazır olup hükme müessir olmayan cüzi değişiklikler yapılmıştır.

23 ncü madde lâyahanın 25 nci maddesine mütenazırdır. Bu maddede bilhassa Ziraat ve Emlâk bankalarının vaziyeti düşünöle rek en geç beş sene zarfında ellerindeki gayrimenkulleri tasfiyeye icbar edilmek hususunda daha geniş imkân verilebilmek maksadile maddeye son bir fıkra eklenmiştir.

24 ncü madde 26 nci maddenin mütenazır olup hemen aynen kabul edilmiştir. 25 nci madde 27 nci maddeye mütenazırdır. Bu maddede bankalardan kredi isteyeceklerin hesap vaziyeti vermeğe mecbur tutulmaları hükmünün mutlakiyetinden Devlet ve Devlet müesseselerinin ve beş yüz lirayı geçmiyen küçük muamelelerin alelümum Ziraat bankasının yaptığı zirai kredilerin ve borsalarda kote esham ve tahvilât ve altın terhini mukabilinde açılacak kredilerin istisnası muvafık görölmüş ve hesap vaziyeti vermek mecburiyeti bu suretile ticarî kredilere hasredilerek madde ona göre yazılmıştır.

26 nci madde 28 nci maddeye mütenazır olup aynen kabul edilmiştir. 27 nci madde 29 ncü maddeye mütenazırdır. Bu maddede Devlet dahili istikraz tahvilâtına aid olan mutlak hük-

mü Maliye vekâletinin muvafakatı altında gerek istikraz tahvilleri gerek ve tahviller derecesinde faiz getiren menkul kıymetlere teşmil etmek ve bankalara sıkışık zamanlarda müracaat edecekleri bu karşılığın kıymeti hususunda bir derece daha güven vermek için bazı sarahatler ile birlikte lâyahadaki 33 ncü maddenin bu maddeye bir fıkra halinde eklenmesi muvafık görölmüştür. 28 nci madde lâyahadaki 32 nci madde olup tertip itibarile buraya alınmıştır.

29 ve 30 ncü maddeler lâyahanın 30 ve 31 nci maddelerine mütenazır olup ayenn kabul edilmişlerdir.

31 nci madde lâyahadaki 34 ncü maddeye mütenazır olup aynen kabul edilmiştir.

32 nci madde lâyahanın 35 nci maddesine mütenazır olup bankaları yeni bir zarar karşılığı ayırmağa mecbur tutmakta olduğundan ileride bu yüzden Maliye ile bir ihtilâfa meydan kalmamak üzere bu suretile ayrılacak karşılıkların kazanç vergisine tâbi tutulmayacağı tasrih edilmek ve bu zarar karşılığı hesabı her hangi bir zamanda tahakkuk edecek zararlar mahsup edildikten sonra yeniden ayrılacağı yolunda bir fıkra ilâve edilmek suretile kabul edilmiştir.

33 - 34 - 35 - 36 - 37 nci maddeler lâyahanın 36 - 40 ncü maddelerine mütenazır olup hemen aynen kabul edilmişlerdir. 38 nci madde lâyahadaki 41 nci maddeye mütenazır bulunmaktadır. Bu maddede banka muhabirleri ikiye ayırmak lüzumlu görölmüş, dahildeki muhabirler ile hesap mutabakatı mecburî tutulmuş, fakat eenebi memleketlerdeki muhabirler ile bu mutabakat yerine konkordans yani karşılıklı hesap vaziyetlerinin mutabakatine aid cetvellerin blânçoları tanzimden evvel tesbit etmek suretine ifrağ edilmiştir. Yine bu maddeye eklenen bir fıkra ile Ziraat bankasının memleketimizdeki geniş teşkilât ve hesap vaziyetleri düşünöle rek hesap mutabakatı mecburiyeti için üç senelik bir mühlet kabul edilmiştir. 39 ncü madde lâyahanın 42 nci maddesine mütenazırdır. Aynı maksadı kazanç kanununda kabul edilen formüle de uygun bir şekilde ifade etmek üzere yeniden yazılmıştır.

40 nci madde lâyahanın 43 ncü maddesine mütenazır olup kanuna aykırı muamelelerin bile rek yapılması keyfiyeti vesaike istinad ettirmekle takyid edilmiş ve ıera mevkiinde olma-

yan murakıpler ayrı bir fıkrada zikredilmek suretile madde yazılmıştır.

Müteakib maddeler hükme müessir olmayacak cüzî değişiklikler ile kabul edilmiştir.

Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisad E. Reisi	M. M.	Kâtib
Tekirdağ	Giresun	Niğde
Ş. Kesebir	İs. Sabuncu Dr. R. Ferid Talay	
Aza	Aza	Aza
Seyhan	Afyon K.	Konya
Esmâ Nayman	Berç Türker	H. Dikmen

Aza	Aza	Aza
Maraş	Konya	Ankara
Kemal Kusun	Kâzım Okay	E. Demirel
Aza	Aza	Aza
Samsun	Eskişehir	Aydın
Ali Tunalı	E. Sazak	H. Alataş
Aza	Aza	Aza
Sinob	Gümüşane	İzmir
Y. K. Tengirşenk	Edib Servet Tör	Renal Arman
Aza	Aza	
Giresun	Zonguldak	
Muzaffer Kılıç	H. Karabacak	

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar No. 56
Esas No. 1/416

29 - IV - 1936

Yüksek Reisliğe

Başvekâletin 3 şubat 1936 tarih ve 6/315 sayılı tezkersile Büyük Meclise sunulup İktisad encümenince müzakereden sonra encümenimize havale edilmiş olan bankalar kanunu lâyihası, İktisad vekili ile Maliye vekâletinin memuru bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Encümenimiz lâyihayı; kredi işlerinin tanzimi için mevduatı koruma kanunu ile başlayan ileri hareketin bir tekâmül merhalesi olarak görülmüştür.

Yurdu yüksek refaha ve mamuriyete kavuşturmakta büyük rolü şüphesiz olan kredinin lâyihadaki esaslarla, verene alan, için, en faydalı ve emniyetli şekillere konulması çok yerinde bulunmuştur. Bilhassa Cümhuriyet terbiyesinin ve uyanıklığın geniş halk kütlesinde yarattığı tasarruf hissi; bankalarda mevduatı eski devirlerle ölçülemeyecek kadar arttırdığından lâyiha bunları bir kat daha emniyet altına aldığı gibi bankalara da bunlardan faydalanma imkânları vermektedir.

Encümenimiz İktisad encümeninin tadillerini de göz önünde tutarak lâyihayı müzakere etmiş ve ceza hükümlerini ihtisâs encümeninin tetkikine bırakarak malî hükümleri üzerinde bazı tadiller yapmıştır.

Maddelerin müzakeresinde İktisad encüme-

ninin 9 ncü maddesinde hüküm itibarile bir birile hiç alâkası olmayan iki fıkranın birleştiğini gördüğünden ecnebi bankaların Türkiye'de kuracakları idare uzvuna aid ikinci fıkranın 10 ncü madde olarak diğer maddeden ayrılmasını kararlaştırmış ve bunun üzerine de lâyihanın müteakip maddelerinin numaralarını müteselsilen değiştirmiştir.

İktisad encümneinin 14 ncü maddesinin müzakeresinde bankalar için tesis edilecek komitelerin istifalarının veya idare meclisince azillerinin lâyihada tasrih edilip edilmemesi düşünülmüş, ancak bunlar idare meclisinin bir nevi vekili olduğundan vekâlete müteallik umumî hükümler çerçevesinde her zaman bu vazifeden istifalarının mümkün ve kendilerinden vekâletin refinin de kabil olacağı düşünülmüş ve tasrihten vaz geçilmiştir.

Encümenimizin 24 ncü maddesinin müzakeresinde bankaların alacaklarını sağlama maksadile ve munzam teminat olarak gayrimenkul ipotegi alabilmeleri şekli «alrılar» şeklinde ve mecburi ve mutlak bir hüküm halinde ifade edildiğinden encümenimiz buradaki son kelimenin (alrılar) yerine (alabilirler) şeklinde konulmasını muvafık görmüştür.

46 ncü maddenin müzakeresinde yeminli mu-

rakipların hangi kadroda ve hangi vekâlete bağlı olarak çalışacakları tasrih edilmediğinden encümenimiz bunun tasrihini faydalı bulmuş ve Hükûmetle bir fikirde olarak bunların halen de olduğu gibi Maliye vekâletine bağlı olmalarını maddeye ilâve eylemiştir.

Encümenimizin madde numarası tadili üzerine 49 ncu madde olan Hükûmetin 51 nci maddesinin müzakeresinde encümenimiz Türkiye'deki muamelelerini tasfiye edecek bankaların sahibi müracaat etmiyen aynî ve nakdî her türlü mevduat ve matlubatı Maliye vekâleti emrine Cümhuriyet merkez bankasına tevdi etmelerinin gerekliliğini mütalea etmiş ve aranılmamış ta-

sarruf mevduatı ile sahipsiz matlubatlar arasında bir fark aramağa da hukukî bir mecburiyet görmemiştir. Madde buna göre tadil edilmiştir.

Hükûmetin 58 nci maddesinde 1715 sayılı kanunun ifadesinde bir ibare tashihi yapılmıştır.

Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye En. R. Na.	M. M.	Kâtip
Malatya	Isparta	Çankırı
M. Nedim Zabcı	Kamâl Ünal	M. Önsay
Diyarbakir	Afyon K.	Bursa
Huriye Öniz	İzzet Akosman	Dr. G. Kahraman
İzmir	İstanbul	Manisa
K. Dursun	Y. Yazıcı	Tahir Hitit

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Karar No. 44

Esas No. 1/416

19 - V - 1936

Yüksek Reisliğe

İktisad vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 2 - III - 1936 tarih ve 6/315 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan bankalar kanunu lâyihası havalesi mucibince Adliye encümeni tarafından İktisad vekili huzur ile İktisad ve Maliye encümenlerinin lâyihada yaptıkları değişikliklerle mucib sebepler hakkındaki mazbatalar ile birlikte okunarak incelendi ve icabı görüşüldü.

Lâyihanın hazırlanmasına saik olan sebepleri gösteren Hükûmetin lâyihası ile encümende İktisad vekili tarafından verilen izahat adı geçen encümenlerin mazbatalarında da yazılı olduğu üzere encümenimizce de esas itibar ile musib görülmüş ve lâyihanın umumî bakımdan kabulüne karar verilmiştir.

Bankaların ulusal ekonomi hayatımızda ehemmiyetli mevkii bu müesseselerin kurulma tarzlarından başlayarak yapacakları işlere ve bankaları idare eden uzuvların mahiyet ve teşekkül tarzlarına, kredi işlerinin intizamla yürütmesini temin etmeye ve halkın mevduat ve hele tasarruf paralarının selâmet ve emniyetini korumaya ve bunların yolunda yürütülüp yürütülmediğini anlamak üzere geniş bir salâhiyetle Hükûmet tarafından murakabesine dair lâyihada mevcud

her türlü zavabıt ve kuyudun yerine getirilmesi için kuvvetli cezaî müeyyideler konulmasının lüzum ve faydası pek bariz olduğundan encümenimiz bu esasları ihtiva eden lâyihanın tetkiki neticesinde sebepleri aşağıda tafsil edildiği üzere bazı değişiklikler yapmış ve mesuliyet ve ceza hükümlerini 8 nci kısımda toplayarak kanun tatbik sahasına geçince her türlü tereddüd ve yanlış telâkkilere mahal bırakmamak için ve suç sayılan fiilleri tayin ve tasnif ile ona göre maddeler tertib etmiştir.

Lâyihanın birinci kısmı umumî hükümler başlığı altında « Türkiye'de çalışacak bankaların anonim, limited ve hisse senedli komandit şirketleri olması meşrut bulunduğu esası yerinde bir hüküm olarak kabul edilmiş ve böyle bir teşekkül haricinde banka işi yapılamayacağı esası, lâyihanın ikinci maddesinde gösterilmiştir.

Encümenimizin olduğu gibi kabul ettiği lâyihanın İktisad encümeni tarafından tanzim edilen ikinci maddesinde hususî kanunlarla teşkil edilen bankalarla idaresi Ziraat bankasına bağlı olan emniyet sandığının ve sermayesi tamamen Devlete aid bankaların kuruluş tarzlarının yukarıda yazılı şirket şeklinde olmaktan istisna

edilmeleri muvafık görülmüştür.

Lâyiha'nın üçüncü maddesi esaslarda bir değişiklik yapılmamakla beraber encümenimizce yeniden yazılmıştır.

Bu madde ile banka işleri yapmak üzere teşekkül edecek limitet ve sermayesi eshama münkasem komandit şirketlerinin de, ticaret kanununda anonim şirketlerin tâbi olduğu mezuniyet usulüne tâbi tutulmaları esası konmuş ve gerek Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak ve gerek ecnebi memleketlerde teşekkül edipte Türkiyede şube açarak çalışan veya çalışacak ecnebi bankaların şubeleri için de izin alınması, bu kanuna göre kredi işlerinin tanzimi ve mevduat ve tasarruf hususlarının bu kanundaki kısıtlara göre korunabilmesi için isabetli olacağı düşünülmesiyle encümenimiz bu hususu bir madde halinde tesbit edecek lâyihaya dördüncü madde olarak koymayı lüzumlu görmüştür.

Beşinci madde teessüs etmiş ve edecek bankaların Maliye ve İktisad vekâletlerine beyanname vermeğe mecbur oldukları ve bu beyannamelerin neleri ihtiva edeceği gösterilmektedir. Böylece bankacılık yapan müesseselerin durumları bildirilmiş olmakla beraber yabancı memleketlerde kurulmuş olan ve Türkiyede şube açarak çalışan bankaların Türkiye için tahsis ettikleri sermaye miktarile bunun Türk parasına çevrilmesi şartı, lâyiha'nın selâmet ve emniyeti temin eden bu esaslı hükümlerinden biridir.

Lâyiha'nın altıncı maddesi Türkiyede şube açan ecnebi bankaların birden fazla şube açtıkları takdirde onlardan birini, diğer şubeleri temsile salâhiyetli idare merkezi olarak tayine mecbur olduklarını ve bu bapta beyanname vermeleri lâzımgeldiğini göstermektedir. Hukukî mesuliyetin tesbiti bakımından bu madde ile konan hükmün lüzum ve isabeti aşikârdır.

Yedinci maddede İktisad encümeninin Hükümet teklifi gibi kabul ettiği bir ay müddeti, encümenimiz iki aya çıkarmıştır.

Lâyiha'nın 9 nciye kadar olan 9 maddesi bankaların dahilî teşkilâtlarına taallük eden hükümlerinden bâhistir.

Bu kısımda ehemmiyetli olan hükümlerden biri, bankalarda üç kişilik bir idare komitesinin teşkili hususudur.

Bankaların bu kanunla tâbi olacağı kayid ve şartların yerine getirilebilmesi ve hukukî ve cezâî mesuliyetlerin göz önünde tutularak banka

idaresinin yolunda gitmesi için umumî hükümlere göre idare meclisleri, murahhas aza ve umumî müdürlerden başka bankaların her günkü işleri için karar vermeğe salâhiyetli ayrıca bir idare komitesinin teşkili, işlerin selâmeti ve bankaların memlekete yararlı ve faydalı bir müessesese olarak çalışmalarını noktasından iyi bir idare uzvu olacağı kanaatine encümenimiz de iştirak etmiştir.

Lâyiha'nın bu kısmında idare meclisi azalarının idare komitesinin faaliyetini kontrol etmek salâhiyetini gösteren ve encümenimizin tertibine göre 11 nci maddede bu salâhiyeti kullanırken istenecek malumatın (Maddeten mümkün olan) diye yazılı kaydı her yapılacak işin maddi imkânla esasen mukayyet bulunduğu mülahazasile encümenimizce fazla görülerek bu cümle menden çıkarılmıştır.

Lâyiha'nın 14 nci maddesinde idare meclisi ve idare komitesi reis ve azaları ile mürkiplerinin ve müdür ve memurlarının yapmaktan men edildikleri işler sayılmaktadır.

Encümenimiz bu maddede müdür ve memurların banka namına imza koymaya salâhiyetli bulunması kaydını koyarak bununla, bankalarda mesuliyet tevcih edilecek kimselerin sıfatlarını ve salâhiyet derecelerini tatbikatta tereddüde mahal vermemek veya mesuliyet hududunu hakkaniyete uymayacak surette bir çok müdür ünvanını haiz kimselere teşmil etmenin önüne geçmek gayesini istihdaf eylemiştir.

Maddede gösterilen hareketlerin yasak edilmesi, banka ile alâkalı olanların sırf şahsî menfaat hissine veya her hangi bir tesire kapılarak bankayı izrar etmelerine imkân bırakılmaması mülahazasından ileri gelmiştir.

Encümenimiz cezaî hükümleri lâyihada ayrı bir kısımda toplamış bulunduğundan bu kısımda yazılı cezaya aid fıkralar maddenin çıkarılmıştır.

Ticaret kanunu hükümlerince umumî heyetler tarafından seçilen mürakiplere bu kanuna göre de bazı vazifeler tahmil eden İktisad encümeninin 18 nci maddesi olduğu gibi kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın 3 nci kısmı kredi muameleleri karşılıklarına aid hükümleri ihtiva etmektedir.

19 nci maddeden başlayarak 30 nci maddeye kadar devam eden bu kısımda bankaların

tahsil edilmiş sermaye ve ihtiyat akçeleri miktarına ve kendilerine teminat gösterilecek malın kıymetine göre açacakları kredi nisbeti tayin edilmiştir. Bununla gerek bankaların görecekleri işlerin daima sağlam esaslara dayanması ve gerekse banka ile iş yapacak hakikî veya hükmi şahısların namlarına fazla kredi açılmasına meydan verilmeyerek açılacak kredilerin ancak makul bir nisbet dairesinde olması ve bu suretle sermaye ve servetlerin tehlikeye sokabilecek bir akibetten korunmaları temin edilmiştir.

Açılacak kredilerin 19 ncu maddede tayin edilen nisbete aid hükümlerden istisna edilenleri bu maddede 8 fıkra ile gösterilmiş olup ona aid hükümlerin isabeti meydanda bulunduğundan izaha mahal görülmemiştir.

20 ve 21 nci maddelerde bankanın ödenmiş sermayesine nisbetle açılacak kredi miktarına göre bu muamelelerin icrasına banka idare uzuvlarından hangilerinin karar vereceği tasarih edilmektedir.

22 nci madde bankaların smaî işlerde hissedar olabilmeleri için ödenmiş sermaye ile ihtiyat akçeleri yekûnunu geçmemekle meşrut olduğunu göstermektedir.

23 ncu maddede bankaların gayrimenkul alımı ve satımı hakkında riayete mecbur tutuldukları şartlar beyan olunmaktadır.

Hususî kanunlara göre geyrimenkul üzerine ödünç para vermek için teşekkül etmiş bankalarla emniyet sandığı müstesna olmak üzere diğer bankaların ticaret maksadile gayrimenkul alıp satmaları ve gayrimenkul üzerine ikrazatta bulunmaları bu madde ile menolunmuştur. Yalnız usulüne göre yapılmış bir muameleden doğan alacağın sağlamaştırılması için bir geyrimenkulün teminat olarak kabulü ve böyle teminat maksadile kendi namlarına ipotek edilmiş olan gayrimenkullerin paraya çevrilmesi için usulü dairesinde satılığa çıkarıldığında alıcı bulunmaması yüzünden banka uhdesinde kalabilmek zarureti göz önünde tutularak ancak bu sebeplerle ipotek kabulüne ve gayrimenkul temellüküne cevaz veren bir fıkra maddeye konmuş ve bunların beş sene içinde elden çıkarılmaları da ayrıca işaret edilmiştir. Elden çıkarılma mecburiyetinin ifası bir zarar tevliid ederse buna mahal kalmamak üzere kanunda yazılı beş sene müddetin uzatılmasına İk-

tısad vekillığının karar vermesi salâhiyeti kabul edilerek bu husus maddede bir fıkra olarak gösterilmiştir. Encümen İktisad encümeninin müddeti artırmak için Maliye ve İktisad vekilliklerinin teklifile İcra Vekilleri Heyeti tarafından karar verilmesini külfetli gördüğünden bu zarureti takdire her suretle salâhiyetli olan İktisad vekillığının karar vermesini kâfi saymıştır.

24 ncu maddede bu kanunla kredi işlerinin salim bir tarzda cereyanını temin etmesi beklenen bir usul konmuş olmaktadır ki, o da maddenin başında istisnaî halleri gösterilenlerden başka ticarî krediler için ödünç para alacaklardan bankaların son hesap vaziyetlerini istemeye mecbur tutulmalarıdır. Cezaî müeyyideye bağlanan bu hüküm kredi işlerinde hem bankanın hem ödünç para alacak olan tacirin muamelelerinin emniyetli bir halde cereyanını temin edecektir.

25 nci madde ticarî mevduatla tasarruf mevduatının ayrılmasını âmir bulunmaktadır. Maddenin son fıkrasile bu iki nevi mevduatın ne olduğu da tesbit edilmiştir.

26 ne maddede bankaların taahhütlerinin karşılığı olarak bulunduracakları umumî disponibileden başka dahili istikraz tahvili gibi menkul kıymetlerden munzam karşılık tesisi hakkında hükümler yazılıdır. 27 nci maddede bu munzam karşılıkların ayrı bir kasada hıfzı ve rehin dahi dahil olduğu halde hiç bir muamelede kullanılmayacağı gösterilmiştir. Bu maddeler bankalarla muamele yapanlara ve mevduatta bulunanlara karşı kanunun derpiş ettiği birer teminattır.

Lâyihanın 28 nci maddesinde mevduatı koruma kanununda mevcud olan hükümler gibi kabul edilebilecek tasarruf mevduatı yekûnunun sermaye ve ihtiyat akçeleri meemuuna göre nisbeti tesbit edilmektedir.

29 ncu maddede tasarruf mevduatı için halka bir teminat olmak ve böylece tasarrufu da teşvik etmek üzere bankanın iflâsı halinde bile tasarruf mevduatının imtiyazlı olarak bankanın başka borçlarından mümtaz tutulup ödenmesi 30 ncu maddede de yine mevduat sahiplerini koruma maksadile tevdi ettikleri parayı her vakit geri almağa hakları bulunduğunu ve bunun hiç bir vechile takyid edilemeyeceğini amme inzibatı sayılacak bir hüküm olmak üzere göstermektedir.

Muhtelif riskler karşılığı olarak lâyihanın dördüncü kısmında İktisad encümeninin kabul

ettiği madde encümenimizce de isabetli görülmüştür.

Lâyihanın yedi maddeden ibaret olan beşinci kısmında encümenimiz tertibine göre 36 ve 37 nei maddelerde yazılış itibarile ufak bir değişiklik yapılarak bu kısım İktisad encümeninin tertib ettiği şekilde aynen kabul edilmiştir.

Yeminli murakipler başlığı altında lâyihanın 6 ncı kısmı encümenimizce 39 ve 40 ncı madde olarak lâyihaya konmuş ve bu iki maddede murakiplerin vazife ve salâhiyetleri ve kendilerine verilecek yeminin tarzını gösteren hükümler yazılmıştır. Cezaya müteallik İktisad encümeninin bu maddelere tekabül eden 46 ve 47 nei maddelerindeki fıkraları da ceza ve mesuliyetten bahsedilen 8 ncı kısma naklolunmuştur.

Lâyihanın 7 ncı kısmı müteferrik hükümlerden baheseden 6 maddeyi ihtiva etmektedir.

Mevduatı karuma kanununda mevcut olan ve mevduatın sahibi tarafından aranılmayarak muayyen bir müddet geçtikten sonra Cümhuriyet Merkez bankasına verileceğine dair bulunan Maliye encümeninin tertib ettiği 49 ncü madde encümenimizce bu lâyihanın 41 nei maddesi olarak kabul edilmiştir.

Ziraat bankasile emniyet sandığının kabul edecekleri tasarruf mevduatı için sermaye ile olan nisbeti ve her iki müessesenin bir sayılacağına dair Hükümetin 53 ncü maddesi bu lâyihada 42 ncı madde olarak olduğu gibi kabul olunmuştur.

Hükümetin 54 ncü maddesinin birinci fıkrası 43 ncü madde olarak kabul edilmiş ve cezaî hükmü muhtevi olan son fıkrası sekizinci kısma alınmıştır.

İktisad encümeninin olduğu gibi kabul edilen 52 ncü maddesi bu lâyihaya 44 ncü madde olarak yazılmış ve bununla Halk bankası ve Halk sandıkları ve kredi kooperatifleriyle bazı şirketlerin müstahdemleri için yardım maksadile tesis ettikleri sandıkların bu kanun hükümlerile te'aruz etmemesi için iktiza eden sarîh hükümler konulmuştur.

İktisad encümeninin değişiklikle kaleme aldığı 53 ncü madde bu lâyihaya 45 ncı madde olarak aynen nakledilmiştir.

Maliye encümeninin kabul ettiği 56 ncı madde lâyihaya 46 ncı madde olarak alınmıştır.

Lâyihanın sekizinci kısmı encümenimizce tertib edilen mesuliyet ve ceza hükümlerine tahsis

edilmiştir. Encümen, bu kanunla konmuş olan ve ceza tehdidi altına alınmasını lüzumlu gördüğü bir takım mükellefiyet ve memnuiyetlerin cezalarını 47 ncı maddeden başlayarak 62 neye kadar olan maddelerde, her filin tesir derecesini ve ihlâl edilecek kanun hükmünün vazı sebebini göz önünde tutarak, tesbit etmiştir. Bu maddelerin tertibinde gerek alâkalıların kanun hükümleri ne olduğunu kolaylıkla anlayabilmeleri ve gerekse tatbikatta fazla takdire ve icapsız tereddüde mahal kalmaması için hükmüne riayet edilmeyen ve cezaya esas olan hükümlerin lâyihadaki maddeleri ayrı ayrı gösterilmiştir.

Bu kısımda ehemmiyetli sayılacak olan, 63 ncü maddede yazılı iflâsa taallük eden hükümdür.

Bir bankanın iflâsı halinde iflâsın o bankayı idare edenlerin bu kanunda mevcut sırtı zavabıta ve memnuiyet hükümlerine riayetsizliklerinden ileri geldiği anlaşılırsa Maliye ve İktisad vekilliklerinin talebile bu harekette bulunan banka idare meclisi ve komitesi reis ve azalarile murakipleri ve salâhiyet dereceleri kanun metninde gösterilen müdür ve memurları aleyhinde umumî hükümler dairesinde iflâs kararı verilmesi pek isabetli bir müeyyide olarak kabul edilmiştir. Encümende İktisad vekili tarafından verilen izahattan ve gösterilen vesailden anlaşıldığına göre Fransada Hükümete verilen salâhiyetlere binaen çıkarılan (Decret) ile bu kabül hükümler konulmuştur.

Encümenimizin tesbit ettiği iflâsa aid bu madde, umumî hükümler dairesinde ve hiç bir ihtilâtı mucip olmadan tatbik edilebilecektir.

Hükümetin 48 ncı maddesi bu kısma 64 ncü madde olarak alınmıştır. Bununla hukukî mesuliyetler hakkında ticaret kanununun umumî hükümleri mahfuz bulunduğundan ayrıca bu kanunda işaret edilmesi encümenimizce faydalı görülmüştür.

Lâyihanın 65 ncı maddesile bu kanunda yazılı ve cezayı müstelzim olan fiiller hakkında takibatın ne suretle yapılacağı tasrih kılınmıştır. Encümende yapılan müzakere sırasında her ne kadar bu suçların doğrudan doğruya Cümhuriyet müddeiumumiliklerince takip edilmesi lüzumundan bahsolunmuş ise de bu kanunun ihtiva ettiği hususat iktisadî ve malî bakımlardan bir hususiyet arz etmekte olmasına binaen kanunî takibin Maliye ve İktisad vekil-

likleri veya bunları temsil eden makamlarca yazılacak müzekkere üzerine yapılması ekseriyetle muvafık görülmüş, onunla beraber C. müddeiumumilerinin umunî hükümlere göre haiz oldukları salâhiyetler tamamen mahfuz tutularak alacakları müzekkere üzerine her halde hukuku amme davası açmaya mecbur olmayıp hazırlık tahkikatı yaparak varacağı kanaate göre hareket etmesi ve yalnız hukuku amme davası açmamaya karar verirse ceza muhakemeleri usulü kanununa göre vekilliklere bu kararı tebliğ ederek onların da adı geçen kanunun 165 nci maddesi mucibince itiraza salâhiyetli oldukları maddede tasrih kılınmıştır.

66 nci madde ile de bakanlar bir şirket olmalarına göre cezaî mesuliyetler hakiki şahıslara tevcih olunacağından bankalarda bu cezaya çarptırılacak olanların kimler olacağı tesbit edilmiştir.

Lâyihanın, son madde başlıklı kısmında C. Merkez bankası hakkındaki kanun hükmünün mahfuz bulunduğu ve bu kanunla ilgası icab eden

kanunlar gösterilmiş ve muvakkat mahiyette olan hükümler de muvakkat madde 4 bent olarak tasrih edilmiştir.

Encümenimizce değiştirilerek tertib edilen ve ittifakla kabul olunan bu lâyiha havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Çorum	Kocaeli	Trabzon
Münür Çağıl	Salâh Yargı	R. Karadeniz
Aza	Aza	Aza
Ankara	Antalya	Konya
M. Ökmen	T. N. Arıcan	R. Türel
Aza	Aza	Aza
Balıkesir	Kayseri	Erzurum
O. Niyazi Burcu	H. F. Perker	Fuad Sirmen
Aza	Aza	Aza
Erzincan	Antalya	Kocaeli
A. Fırat	Numan Aksoy	Ragıp Akça
Aza	Aza	
Bursa	Manisa	
Atıf Akgüç	Refik İnce	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni
Mazbata No. 163
Esas No. 1/416

21 - V - 1936

Yüksek Reisliğe

Başvekâletin 3 şubat 1936 tarih ve 6/315 numaralı tezkeresile Yüksek Meclis sunulan Bankalar hakkındaki kanun lâyihası İktisad, Maliye ve Adliye encümenlerinin mazbatalarile birlikte encümenimize verilmiş olmakla İktisad vekili Celâl Bayar hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

Bu lâyihanın, 2243 numaralı mevduatı koruma kanununun hükümlerini tamamlamak ve bankaların gerek hissedarlarına ve gerek mevduat eshabına daha fazla emniyet verecek şekilde muamelelerini tanzim ve murakabesini temin eylemek maksatlarile ve mezkûr kanun hükümlerini de ihtiva etmek üzere hazırlandığı buna dair olan esbabı mucibenin ve metinlerin tetkikinden ve verilen izahattan anlaşılması ve lâyiha esas itibarile kabule şayan görülmüştür.

Bu meyanda şimdiye kadar yalnız tasarruf mevduatının 2243 numaralı kanunda yazılı nisbetler dahilindeki kısmı Hazine tahvillerine yatırılırken bu kanunla nisbeti tadil edilerek umum mevduata teşmil edildiği anlaşılmış ve bankaların ellerinde tutmağa mecbur oldukları paralardan küçük bir kısmının bu tahvillere yatırılması bu paraların faizinden istifade etmek suretile bankalar için faydalı ve tevdiat eshabı için emniyetbahş olacağı kanaatine varılmış ve bilhassa Hazinece bu tahvillerin ihtiyaç anında derhal nakde tahvili esasının kabul edilmesi tatbikatta mucib olacağı suhulet noktasından isabetli ve ticaret kanunu hükümlerine göre anonim olarak teşekkül eden şirketlerle bankaların ayıracakları ihtiyat akçelerinin de bu tarzda muameleye tâbi tutul-

masmuvafık görülmüştür.

Lâyihanın metnine gelince; Adliye encümeninin metni esas tutularak bir çok maddeleri encümenimizce de aynen kabul edilmiş ve yapılan tadilat aşağıda gösterilenlerden ibaret bulunmuştur:

İkinci maddede şekle aid bir değişiklik yapılmış ve 22 nci madde olarak vuzuhu itibarile Hükümetin 24 ncü maddesi kabul edilmiştir.

25 nci madde tasarruf mevduatının tarifine müteallik olup tasarruf mevduatı haricinde kalanların Hazine hesapları da dahil olmak üzere ticarî mevduat ismini alması teşevvüşü mucip olabileceğinden ve maksad tasarruf mevduatının tarifinden ibaret bulunduğundan madde ona göre yeniden yazılmıştır.

Mevduatın heran temevvücü nazarı itibare alınarak ayrıca tesis edilecek olan munzam karşılıkların üç aylık hesap vaziyetlerine göre tesbit edilecek mevduat nisbetinde tesisi tatbikatta faydalı olacağı düşünülerek 26 nci madde ona göre değiştirilmiştir.

Adliye encümenince hazırlanan cezaî maddelere gelince; Bu bapdaki hükümlerin mezkûr encümenin ihtisasma taallük etmesi itibarile bunlar üzerinde encümenimizce tevakkuf edilmiştir.

Lâyhada 2243 numaralı mevduatı koruma kanunu ile zeylinin kanunun neşrinden itibaren üç ay sonra mülga olduğu gösterilmiş ve bu müddet Adliye encümenince dört aya iblâğ edilmiş ise de buna dair olan hükümleri de ihtiva eden bu lâyihanın neşir ve ilânı tarihinden muteber olacağına göre bu noktada durulmuştur. Sebebi tetkik edildikte: Lâyihanın 5 ve 7 nci maddeleri mucibince mevduat kabul edecek bankaların yeniden beyanname vermeleri ve bu beyannamelerin Maliye ve İktisad vekâ-

letlerince tetkik edilerek mevduat kabulüne izin verilmesi icap edeceğine ve bunun için de lâyhada dört ay müddet kabul edildiğine göre bu müddet zarfında eski hükümlere göre mevduat kabulüne mezun bankaların muamelelerine bu dört aylık müddet zarfında devam edebilmesini temin maksadile maddenin bu şekilde yazıldığı anlaşılmıştır. Bu maksadı temin için lâyhaya dördüncü muvakkat madde yazılmış ve bu suretle bankalar muamelâtı umumiyesinin ve tasarruf mevduatına aid imtiyazların lâyihanın neşri ilândan itibaren yeni kanun hükümlerine göre cereyanının temini muvafık görülmüştür.

Adliye encümeninin muvakkat maddesi 1, 2 ve 3 ncü muvakkat maddeler olarak yazılmış ve yalnız Ziraat bankasının şube ve muhabetleriyle mutabakat temin etmek suretile blâncolarını tanzim etmekte olduğu ve üç senelik ve istisnâî hükme tâbi tutulmasına mahal olmadığı anlaşılmağa Adliye encümeninin muvakkat maddesinin C bendi hükmü kaldırılmıştır.

Müstacelen müzakere edilmek dileğiyle Umûmî Heyetin tasvibine konmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Ş. Özkan	M. Ünsal	Sırrı Day
Kâ.		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
F. Öymen	E. Adakan	M. Cantekin
Çorum	Gazi Anteb	Gümüşane
E. Sabri Akgöl	A. H. Ayerdem	D. Sakarya
Konya	Muş	Muş
N. H. Onat	Ş. Çiloğlu	Ş. Ataman
Ordu		Sivas
H. Yalman		Remzi Çiner

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Bankalar kanunu lâyihası

I - Umumî hükümler

MADDE 1 — Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankalar ile ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar bu kanun hükümlerine tâbidirler.

MADDE 2 — Banka muamelesi yapmak isteyen müesseseler işe başlamak için Maliye ve İktisad vekâletlerinin müştereken verecekleri izni almak mecburiyetindedirler. Ancak bu izni almış olan müesseseler ünvanı ticaretlerinde (Banka) kelimesini kullanabilirler.

MADDE 3 — Türk kanunlarına tevfikân teşkil edilmiş ve edilecek bankalarla ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan ve bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankaların anonim veya hisse senedli komandit veya limited şirket halinde olması şarttır.

Hususî kanunularla teşkil olunan bankalar ve emniyet sandığı bu kayıdden müstesnadır.

İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Bankalar kanunu lâyihası

I - Umumî hükümler

MADDE 1 — Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankalar ile ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar bu kanun hükümlerine tâbidirler.

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı bankaların anonim, limited veya hisse senedli komandit şirket şeklinde olmaları şarttır.

Hususî kanunlarla teşkil olunan bankalar ve emniyet sandığı ile sermayesi tamamen Devlete aid yerli ve ecnebi bankalar bu madde hükmünden müstesnadırlar.

MADDE 3 — Banka muameleleri yapmak üzere teşekkül edecek limitet ve hisse senetli komandit şirketler dahi anonim şirketler hakkında ticaret kanununun 280 nci maddesinde yazılı mezuniyet usulüne tâbidirler. Bu mezuniyet anonim, limitet ve hisse senetli komandit şeklindeki banka şirketlerine Maliye ve İktisad vekillerinin müşterek teklifleri üzerine verilir.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı mezuniyeti almamış olan şirketler ticaret unvanlarında banka kelimesini kullanamazlar.

Türkiyede banka muamelesi yapacak ecnebi şirketler dahi Türkiyede teessüslerinden evvel Maliye ve İktisad vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinden hususî bir mezuniyet istihsaline mecburdurlar.

MALİYE ENCÜMENİNİN
DEĞİŞTİRİŞİ

Bankalar kanunu lâyihası

MADDE 1 — İktisad encümeninin 1 nci maddesi aynen.

MADDE 2 — İktisad encümeninin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3 — İktisad encümeninin 3 ncü madesi aynen.

ADLİYE ENCÜMENİNİN
DEĞİŞTİRİŞİ

Bankalar kanunu lâyihası

I - Umumî hükümler

MADDE 1 — İktisad encümeninin 1 nci maddesi aynen.

MADDE 2 — İktisad encümeninin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3 — Banka muameleleri yapmak üzere teşekkül edecek limited ve hisse senetleri komandit şirketler dahi anonim şirketler hakkında ticaret kanununun 280 nci maddesinde yazılı mezuniyet usulüne tâbidirler. Bu mezuniyet anonim, limited ve hisse senetli komandit şeklindeki banka şirketlerine Maliye ve İktisad vekillerinin müşterek teklifleri üzerine verilir.

Türkiyede banka muamelesi yapacak ecnebi şirketlerle sermayesi Devlete aid ecneci bankalar dahi Türkiyede teessüslerinden evvel Maliye ve İktisad vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinden hususî bir mezuniyet istihsaline mecburdurlar.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı mezuniyeti almamış olanlar ticaret ünvanlarında banka kelimesini kullanamazlar ve ban-

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DE-
ĞİŞTİRİŞİ

Bankalar kanunu lâyihası

I - Umumî hükümler

MADDE 1 — İktisad encümeninin birinci maddesi aynen

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı bankaların anonim, limitet veya hisse senetli komandit şeklinde olmaları şarttır. Hususî kanunlarla teşkil olunan bankalar ve emniyet sandığı ile sermayesi tamamen yabancı bir Devlete aid bankalar bu hükümden müstesnadır.

MADDE 3 — Adliye encümeninin 3 ncü maddesi aynen

Hâ.

İk. E.

MADDE 4 — Birinci maddede yazılı bankalardan bu gün mevcut olanlar bu kanunun neşri tarihinden, bundan sonra faaliyete geçecek olanlar teessüsleri tarihinden itibaren iki ay içinde Maliye ve İktisad vekâletlerine birer beyanname vereceklerdir.

Bu beyannamede :

A) Bankanın ünvan ve tesis tarihi,

B) Türkiyede ve ecnebî memleketlerdeki merkez ve şubelerinin buldukları mahallerin isimleri,

C) Sermayesi miktarile bunun ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğu,

Ç) Muhtelif nevi ihtiyat akçelerinin miktarları,

D) İştigal ettiği muamele neveleri gösterilir. Bu beyannameye bankanın teşekkülüne aid vesikalarm musaddak suretlerle son blânçosu bağlanır.

MADDE 5 — Ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar beyannamelerinde yukarıki maddede yazılı olanlardan başka:

a - Bankanın ünvanı ile hangi memleket kanununa göre teşekkül ettiğini ve merkezinin bulunduğu mahalli,

b - Türkiye dahilinde açtığı şubelerin buldukları mahaller ile bunların açılma tarihlerini,

c - Türkiyedeki şubelerine bu kanun mucibince tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye miktarını,

ç - İştigal ettikleri muamele nevelerini, gösterirler ve şubelerinin açılmasına müteallik vesikalarm musaddak suretlerini bu beyannamelere bağlarlar.

Bu bankaların C fıkrası mucibince Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermaye Türk parasına nakid olarak tahvil ve sermaye hesabına ithal edilir.

MADDE 4 — Birinci maddede yazılı bankalardan bu gün mevcut olanlar bu kanunun neşri tarihinden, bundan sonra kurulacak ve faaliyete geçecek olanlar teessüsleri tarihinden itibaren iki ay içinde Maliye ve İktisad vekâletlerine birer beyanname vermeğe mecburdurlar.

Bunlardan :

1 - Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankaların beyannamelerinde:

A) Bankanın ünvanı ve tesis tarihi,

B) Türkiyede ve ecnebi memleketlerdeki merkez ve şubelerinin buldukları mahallerin isimleri,

C) Sermayesi miktarile bunun ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğu,

Ç) Muhtelif nevi ihtiyat akçelerinin miktarları,

D) İştigal ettiği muamele neveleri gösterilir.

Bu beyannameye bankanın teşekkülüne aid vesikalarm musaddak suretlerle son blânçosu bağlanır.

2 - Ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar beyannamelerinde:

A) Bankanın ünvanı ile hangi memleket kanununa göre teşekkül ettiğini ve merkezinin bulunduğu mahalli,

B) Türkiye dahilindeki şubelerin buldukları mahaller ile bunların açılma tarihlerini,

C) Türkiyedeki şubelerine bu kanun mucibince tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye miktarını,

Ç) İştigal ettikleri muamele nevelerini,

D) Bankanın hangi tarihte teessüs ettiğini,

E) Sermaye miktarı ile bunun ne kadarının tediye edilmiş ve henüz ne kadarının tediye edilmemiş bulunduğu,

F) Muhtelif ihtiyat akçelerinin miktarlarını,

G) Merkezi bulunan memleketlerle diğer memleketlerdeki şubelerinin buldukları mahallerin isimlerini,

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 4 — İktisad encümeninin 4 ncü maddesi aynen.

ka muamelesi de yapamazlar.

MADDE 4 — Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankalarla ecebi menleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmak suretiyle çalışan ve çalışacak olan bankalar bu kanunun neşrin-den sonra açacakları her şube için 3 ncü maddede yazılı hükümler dairesinde izin almağa mecburdurlar.

MADDE 4 — Adliye encümeninin 4 ncü maddesi aynen

Hü.

İk. E.

MADDE 6 — Yukarı maddede yazılı bankalardan bu gün Türkiyede birden fazla şubesi faaliyette bulunanlar bu kanunun neşri tarihinden, bundan sonra birden fazla şube açmak suretile faaliyette bulunacaklar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren bir buçuk ay içinde Maliye ve İktisad vekâletlerine ayrıca birere beyanname vererek Türkiyedeki şubelerinin birini diğer şubeleri temsilen mezun ve salâhiyettar idare merkezi olmak üzere tayine mecburdurlar.

Gösterirler ve şubelerinin açılmasına müteallik vesikaların musaddak suretlerini bu beyannamelere bağlarlar.

Bu bankaların, (C) fıkrası mucibince Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermaye Türk parasına nakit olarak tahvil ve sermaye hesabına ithal edilir.

MADDE 5 — Yukarıdaki maddenin ikinci kısmında yazılı bankalardan bu gün Türkiyede birden fazla şubesi faaliyette bulunanlar bu kanun neşri tarihinden, bundan sonra birden fazla şube açmak suretile faaliyette bulunacaklar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren bir buçuk ay içinde Maliye ve İktisad vekâletlerine ayrıca birer beyanname vererek Türkiyedeki şubelerinin birini diğer şubeleri temsile mezun ve salâhiyettar idare merkezi olmak üzere tayine mecburdurlar.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 5 — İktisad encümeninin 5 nci maddesi aynen.

MADDE 5 — Birinci maddede yazılı bankalardan bu gün mevcut olanlar bu kanunun neşri tarihinden, bundan sonra kurulacak ve faaliyete geçecek olanlar teessüsleri tarihinden itibaren iki ay içinde Maliye ve İktisad vekâletlerine birer beyanname vermeğe mecburdurlar.

Bunlardan :

1 - Türk kanunlarına göre kurulmuş ve kurulacak bankaların beyannamelerinde :

A) Bankanın ünvanı ve tesis tarihi,

B) Türkiyede ve ecnebi memleketlerdeki merkez ve şubelerinin buldukları mahallerin isimleri.

C) Sermayesi miktarile bunun ne kadarının tediye edilmiş ve ne kadarının henüz tediye edilmemiş bulunduğu,

Ç) Muhtelif nevi ihtiyat akçelerinin miktarları,

D) İştigal ettiği muamele neveleri gösterilir.

Bu beyannameye bankanın teşekkülüne aid vesikalarmusaddak suretlerle son blâncosu bağlanır.

2 - Ecnebi memleketlerde teşekkül etmiş olup Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan veya bundan sonra Türkiyede şube açarak faaliyete geçecek olan bankalar beyannamelerinde :

A) Bankanın ünvanı ile han-

MADDE 5 — Adliye encümeninin 5 nci maddesi aynen

Hü.

İk. E.

MADDE 7 — Dördüncü ve beşinci maddeler mucibince verilecek beyannameler üzerine Maliye ve İktisad vekâletleri bu kanun hükümlerine tevfikân her bankanın mevduat kabulüne salâhiyettar olup olmadığını müştereken tayin ve beyannamelerin tevdi tarihinden itibaren bir ay içinde keyfiyeti kendilerine tebliğ ederler.

MADDE 6 — Dördüncü madde mucibince verilecek beyannameler üzerine Maliye ve İktisad vekâletleri bu kanun hükümlerine tevfikân her bankanın mevduat kabulüne salâhiyettar olup olmadığını müştereken tayin ve beyannamelerin tevdi tarihinden itibaren bir ay içinde keyfiyeti kendilerine tebliğ ederler.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

gi memleket kanununa göre teşekkül ettiğini ve merkezinin bulunduğu mahalli,

B) Türkiye dahilindeki şubelerin buldukları mahaller ile bunların açılma tarihlerini,

C) Türkiyedeki şubelerine bu kanun mucibince tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye miktarını,

Ç) İştigal ettikleri muamele nevilerini,

D) Bankanın hangi tarihte teessüs ettiğini,

E) Sermaye miktarı ile bunun ne kadarının tediye edilmiş ve henüz ne kadarının tediye edilmemiş bulunduğunu,

F) Muhtelif ihtiyat akçelerinin miktarlarını,

G) Merkezi bulunan memleketlerle diğer memleketlerdeki şubelerinin buldukları mahallerin isimlerini gösterirler ve şubelerinin açılmasına müteallik vesikaların musaddak suretlerini bu beyannamelere bağlarlar.

Bu bankaların, (C) bendi mucibince Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri tediye olunmuş sermaye Türk parasına nakit olarak tahvil ve sermaye hesabına ithal edilir.

MADDE 6 — İktisad encümeninin 6 ncı maddesi aynen.

MADDE 6 — Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan ecnebi bankalardan bu gün Türkiyede birden fazla şubesi faaliyette bulunanlar bu kanunun neşri tarihinden, bundan sonra birden fazla şube açmak suretile faaliyette bulunacaklar ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren bir buçuk ay içinde Maliye ve İktisad vekâletlerine ayrıca bi-

MADDE 6 — Adliye encümeninin 6 ncı maddesi aynen

Hâ.

İk. E.

MADDE 8 — Mevduat kabul edebilmek için Türk kanunlarına göre teşekkül eden bankaların tediye edilmiş sermayelerile bilûmum ihtiyat akçeleri baliğinin ve ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan bankaların Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye miktarlarının ilk tesis masrafları hariç olmak üzere:

Nüfusu 250,000 den fazla olan şehirlerde en az bir milyon lira,

Nüfusu 100,000 den fazla ve 250,000 den aşağı olan yerlerde en az 500,000 lira,

Nüfusu 50,000 den fazla ve 100,000 den aşağı olan yerlerde en az 125,000 lira,

Nüfusu 50,000 den aşağı olan yerlerde en az 50,000 lira olması şarttır.

Muhtelif şehirlerde şubeleri bulunan bankalar için bu madde mucibince istenilen sermaye haddi merkez ve şubelerinin buldukları şehirlere aid hadler ayrı ayrı hesap ve cemedilmek suretile tesbit olunur. Bir şehirdeki şubeler bu hadlerin hesabında bir şube itibar olunur.

II - Bankaların dahilî teşkilâtı

a) İdare

MADDE 9 — Anonim şirket olarak kurulan bankalarda ticaret kanununda gösterilen idare uzuvlarından başka idare meclisi tara-

MADDE 7 — Mevduat kabul edebilmek için Türk kanunlarına göre teşekkül eden bankaların tediye edilmiş sermayelerile bilûmum ihtiyat akçeleri baliğinin ve ecnabi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmak suretile faaliyette bulunan bankaların Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri tediye edilmiş sermaye miktarlarının ilk tesis masrafları hariç olmak üzere:

Nüfusu 250 binden fazla olan şehirlerde en az bir milyon lira,

Nüfusu 100 binden fazla ve 250 binden aşağı olan yerlerde en az 500 bin lira,

Nüfusu 50 binden fazla ve 100 binden aşağı olan yerlerde en az 125 bin lira,

Nüfusu 50 binden aşağı olan yerlerde en az 50 bin lira olması şarttır.

Muhtelif şehirlerde şubeleri bulunan bankalar için bu madde mucibince istenilen sermaye haddi merkez ve şubelerinin buldukları şehirlere aid hadler ayrı ayrı hesap ve cem edilmek suretile tesbit olunur. Bir şehirdeki şubeler bu hadlerin hesabında bir şube itibar olunur.

II - Bankaların dahilî teşkilâtı

a) İdare

MADDE 8 — Anonim şirket olarak kurulan bankalarda ticaret kanununda gösterilen idare uzuvlarından başka bu kanunda yazılı vazifele-

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

rer beyanname vererek Türkiyedeki şubelerinin birini diğer şubeleri temsile mezun ve salâhiyettar idare merkezi olmak üzere tayine mecburdurlar.

MADDE 7 — Beşinci maddede mucibince verilecek beyannameler üzerine Maliye ve İktisad vekâletleri bu kanun hükümlerine göre her bankanın mevduat kabulüne salâhiyetli olup olmadığını birlikte tayin ve beyannamelerin tevdi tarihinden itibaren iki ay içinde keyfiyeti kendilerine tebliğ ederler.

MADDE 7 — İktisad encümeninin 7 nci maddesi aynen.

MADDE 8 — İktisad encümeninin 7 nci maddesi aynen.

MADDE 7 — Adliye encümeninin 7 nci maddesi aynen

MADDE 8 — İktisad encümeninin 7 inci maddesi aynen

II - Bankaların dahili teşkilâtı

a) İdare

MADDE 8 — İktisad encümeninin 8 nci maddesi aynen.

MADDE 9 — İktisad encümeninin 8 nci maddesi aynen.

II - Bankaların dahili teşkilâtı

A : İdare

MADDE 9 — İktisad encümeninin 8 nci maddesi aynen

Hü.

fından idare meclisine dahil olanlar arasından seçilen iki aza ile umumî müdürden mürekkep üç kişilik bir idare komitesi bulunur.

Banka umum müdürü idare meclisinin tabii azasıdır.

Ticaret kanununun idare meclisine verdiği salâhiyetler mahfuzdur.

MADDE 10 — Bu kanun hükümleri korumak şartile idare komitesinin salâhiyetleri her bankanın esas mukavelesinde tesbit olunur.

Limited veya hisseli komandit şirketi şeklinde kurulan bankalarda idare komitesi yerine geçen üç zattan mürekkep idare uzvu ve bu uzvun salâhiyetleri şirket esas mukavelesine dercolunur. 6 ncı madde mucibince ecnebi bankaların Türkiyedeki idare merkezlerinde yukarıki maddede yazılı idare komitesi yerine kaim olmak üzere bu nam ile üç kişilik bir idare uzvu tesis olunur.

MADDE 11 — İdare meclisi, idare komitesinin faaliyetini murakabe etmekle mükelleftir.

İdare meclisi azalarından her biri idare komitesinden bu komitenin faaliyeti hakkında verilmesi maddeten mümkün olan bütün malûmatı istemeğe ve almağa, münasib göreceği her nevi kontrolü yapmağa salâhiyetlidir.

MADDE 12 — İdare komitesi kararları aralarında açık bırakılmamak ve satır aralarında çıkıntı olmamak şartile ticaret kanununun 69 n-

İk. E.

ri ifa etmek üzere idare meclisi tarafından idare meclisine dahil olanlar arasından seçilen iki aza ile umumî müdürden mürekkep üç kişilik bir idare komitesi bulunur.

Banka umum müdürü idare meclisinin tabii azasıdır.

Ticaret kanununun idare meclisine verdiği salâhiyetler mahfuzdur.

MADDE 9 — Limitet veya hisseli komandit şirketi şeklinde kurulan bankalarda idare komitesi ticaret kanunu ve esas mukavelemeleri hükümlerine göre umumî heyetleri veya şerikler tarafından seçilecek üç zattan tereküb eder. Beşinci madde mucibince ecnebi bankaların Türkiyedeki idare merkezlerinde idare meclisi ve idare komitesi salâhiyetlerini haiz olmak üzere ayrıca üç kişilik bir idare uzvu tesis olunur.

MADDE 10 — İdare meclisi, idare komitesinin faaliyetini murakabe etmekle mükelleftir.

İdare meclisi azalarından her biri idare komitesinden bu komitenin faaliyeti hakkında verilmesi maddeten mümkün olan bütün malûmatı istemeğe ve almağa, münasib göreceği her nevi kontrolü yapmağa salâhiyetlidir.

MADDE 11 — İdare komitesi kararları aralarında açık bırakılmamak ve satır aralarında çıkıntı olmamak şartile ticaret kanununun 69 n-

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 9 — Limited veya hisseli komandit şirketi şeklinde kurulan bankalarda idare komitesi, ticaret kanunu ve esas mukavelenameleri hükümlerine göre umumî heyetleri veya şerikleri tarafından seçilecek üç zattan tereküb eder.

MADDE 10 — Beşinci maddede mucibince ecnebi bankaların Türkiyedeki idare merkezlerinde idare meclisi ve idare komitesi salâhiyetlerini haiz olmak üzere ayrıca üç kişilik bir idare uzvu tesis olunur.

MADDE 11 — İktisad encümeninin 10 ncu maddesi aynen.

MADDE 12 — İktisad encümeninin 11 nci maddesi aynen.

MADDE 10 — Limited veya hisseli komandit şirketi şeklinde kurulan bankalarda idare komitesi ticaret kanunu ve esas mukavelenameleri hükümlerine göre umumî heyetleri veya şerikleri tarafından seçilecek iki zat ile şirketin müdüründen tereküb eder.

Altıncı madde mucibince ecnebi bankaların Türkiyedeki idare merkezlerinde idare meclisi ve idare komitesi salâhiyet ve mesuliyetini haiz olmak üzere bankanın merkez müdürünün dahil bulunduğu ayrıca üç kişilik bir idare uzvu tesis olunur.

MADDE 11 — İdare meclisi, idare komitesinin faaliyetini murakabe etmekle mükelleftir.

İdare meclisi azalarından her biri idare komitesinden, bu komitenin faaliyeti hakkında her türlü malûmatı istemeğe, münasib göreceği her nevi kontrolü yapmağa salâhiyetlidir.

MADDE 12 — İktisad encümeninin 11 nci maddesi aynen.

MADDE 10 — Adliye encümeninin 10 ncu maddesi aynen

MADDE 11 — Adliye encümeninin 11 nci maddesi aynen

MADDE 12 — İktisad encümeninin 11 nci maddesi aynen

Hü.

cu maddesi mucibince tasdik edilmiş bir deftere kaydedilir ve altı komite reis ve azaları tarafından imzalanır.

MADDE 13 — İdare komitesinin ittifakla verdiği kararlar doğrudan doğruya, ekseriyetle verdiği kararlar idare meclisinin tasvibinden sonra infaz olunur. Her hangi bir içtima iş-tirak edemeyecek surette mazereti zuhur eden idare komitesi azası yerine vazife görmek üzere idare meclisi tarafından bir de yedek aza seçilir.

MADDE 14 — Bir bankanın idare meclisi azalarının ve murakiblerinin ve müdürlerinin gerek doğrudan doğruya, gerek bilvasıta veya muvazaa yolu ile bankadan her ne şekilde olursa olsun kredi almaları, bankaya lehlerine olarak kefalet ve teminat verdirmeleri veya menfaat rabtası ile bağlı oldukları şahıs veya müesseseler lehine kredi verilmesini istemeleri veya bankadan bunlar lehine kefalet veya teminat itasını talep eylemeleri yasaktır.

Bu hükümlere muhalif hareket edenler yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına ve üç aya kadar hapse mahkûm edilirler.

MADDE 15 — Bir bankanın kendi tesis ettiği veya sermayesinin en az yüzde yirmi beşine malik olmak şartile şerik bulunduğu bir müessese idare meclisinde bulunan kimseler aynı zamanda bu bankanın idare meclisinde bulunacak olurlarsa idare meclisinde buldukları müessesenin banka ile muamele yapması memnu değildir.

MADDE 16 — Bir bankanın idare meclisi ve idare komitesi Reis ve azaları, hukuk usul muhakemeleri kanununun 245 nci maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı derecelerde karabeti bulunan kimselere ve menfaat rabtasile bağlı oldukları şahıs veya müesseselere taallük eden kredi, teminat ve kefalet taleplerinin müzake-

İk. E.

ncu maddesi mucibince tasdik edilmiş bir deftere kaydedilir ve her kararın altı komite reis ve azaları tarafından imzalanır

MADDE 12 — İdare komitesinin ittifakla verdiği kararlar doğrudan doğruya, ekseriyetle verdiği kararlar idare meclisinin tasvibinden sonra infaz olunur. Her hangi bir içtima iş-tirak edemeyecek surette mazereti zuhur eden idare komitesi azası yerine vazife görmek üzere, anonim şirketlerde idare meclisi ve limitet ve hisseli komandit şirketlerde umumî heyetler veya şerikler tarafından iki de yedek aza seçilir.

MADDE 13 — Bir bankanın idare meclisi azalarının ve murakıplarının ve müdürlerinin gerek doğrudan doğruya, gerek bilvasıta veya muvazaa yolu ile bankadan her ne şekilde olursa olsun kredi almaları, bankaya lehlerine olarak kefalet ve teminat verdirmeleri veya menfaat rabtasile bağlı oldukları şahıs veya müesseseler lehine kredi verilmesini istemeleri veya bankadan bunlar lehine kefalet veya teminat itasını talep eylemeleri ve bankaların bu nevi muameleleri yapmaları yasaktır.

Bu hükümlere muhalif hareket edenler 100 liradan bin liraya kadar ağır para cezasına ve üç aya kadar hapse mahkûm edilirler.

MADDE 14 — Bir bankanın kendi tesis ettiği veya sermayesinin en az % 25 ne malik olmak şartile şerik bulunduğu bir müessese idare meclisinde bulunan kimseler aynı zamanda bu bankanın idare meclisinde bulunacak olurlarsa idare meclisinde buldukları müessesenin banka ile muamele yapması memnu değildir.

MADDE 15 — Bir bankanın idare meclisi ve idare komitesi reis ve azaları, hukuk usulü muhakemeleri kanununun 245 nci maddesinin üç numaralı bendinde yazılı derecelerde karabeti bulunan kimselere ve menfaat rabtasile bağlı oldukları şahıs ve müesseselere taalluk eden kredi, teminat ve kefalet taleplerinin mü-

Mal. E.

MADDE 13 — İktisad encümeninin 12 nci maddesi aynen.

MADDE 14 — İktisad encümeninin 13 ncü maddesi aynen.

MADDE 15 — İktisad encümeninin 14 ncü maddesi aynen.

MADDE 16 — İktisad encümeninin 15 nci maddesi aynen.

Ad. E.

MADDE 13 — İktisad encümeninin 12 nci maddesi aynen.

MADDE 14 — Bir bankanın idare meclisi ve idare komitesi reis ve azalarının ve mura-kiplerinin ve banka adına imza koymağa salâhiyetli müdür veya memurların doğrudan doğruya veya muvazaa yolu ile bankadan her ne şekilde olursa olsun kredi almaları, bankaya lehlerine olarak kefalet veya teminat verdirmeleri yahud menfaat rabitasile bağlı oldukları eşhas ve müesseseler lehine kredi, kefalet veya teminat verilmesini temin ettirmeleri ve bankaların da bu nevi muameleleri yapmaları yasaktır.

MADDE 15 — İktisad encümeninin 14 ncü maddesi aynen.

MADDE 16 — Bir bankanın idare meclisi ve idare komitesi reis ve azaları hukuk usulü muhakemeleri kanununun 245 nci maddesinin 3 numaralı bendinde yazılı derecelerde karabeti bulunan kimselere

B. E.

MADDE 13 — İktisad encümeninin 12 nci maddesi aynen

MADDE 14 — Adliye encümeninin 14 ncü maddesi aynen

MADDE 15 — İktisad encümeninin 14 ncü maddesi aynen

MADDE 16 — Adliye encümeninin 16 nci maddesi aynen

Hü.

resine iştirak edemez ve bu işler hakkında rey veremezler.

MADDE 17 — Banka memurları kendi bankalarile gerek doğrudan doğruya, gerek bilvasıta, veya muvazaa yolu ile her hangi bir şekilde olursa olsun istikraz ve avans muamelesinde bulunamazlar. Banka kendi memurları lehine teminat veremez ve kefil olamaz.

MADDE 18 — Mevcud bankalarda vaziyetleri bu kanunun 14, 16 ve 17 nci maddeleri hükümlerine uygun olmayan idare meclisi reis ve azalarile mürakibleri, müdür ve memurları vaziyetlerini bu kanunun neşri tarihinden itibaren beş sene içinde bu kanun hükümlerine uydurmağa mecburdurlar.

b) *Hissedarlar heyeti umumiyesi namına murakabe*
(Murakibler)

MADDE 19 — Ticaret kanunu hükümlerine göre seçilen murakibler Banka idare meclisi, idare komitesi reisi ve azalarile müdür ve memurların bu kanun hükümlerine ve Bankanın esas mukavelesine aykırı gördükleri hareketlerini vesikalara dayanarak şirket Heyeti umumiyesine hitaben tanzim edecekleri raporda zikretmeğe mecburdurlar.

Bu murakibler raporlarının birer suretini Maliye ve İktisad vekâletlerine gönderirler.

III - Kredi muameleleri ve karşılıklar

MADDE 20 — Bu kanun hükümlerine göre mevduat kabulüne mezun bankalar muamelelerinde aşağıdaki maddelerde yazılı esaslara ri-

İk. E.

zakeresine iştirak edemez ve bu işler hakkında rey veremezler.

MADDE 16 — Banka memurları kendi bankalarile gerek doğrudan doğruya, gerek bilvasıta, veya muvazaa yolu ile her hangi bir şekilde olursa olsun istikraz muamelesinde bulunamazlar. Banka kendi memurları lehine teminat veremez ve kefil olamaz.

MADDE 17 — Mevcud bankaların idare meclisi reis ve azalarile mürakiplerinin, müdür ve memurların kendi bankalarile yaptıkları ve 13 ve 16 nci maddelerin men ettiği muameleler bu kanunun neşri tarihinden itibaren beş sene içinde tasfiye edilir.

Ancak idare meclisi reisi ve azalarile mürakipler kendi bankalarile giriştikleri ve 13 ve 16 nci maddelerin men ettiği muamelelerine bu kanunun neşri tarihinde nakit, mal, kefalet, teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi şekil ve surette tahakkuk etmiş bulunan miktarı geçmek üzere üç sene müddetle devam edebilirler. Dördüncü sene başından itibaren bu muameleler kesilir ve beşinci sene sonunda tasfiye ikmal olunur.

b) *Hissedarlar heyeti umumiyesi namına murakabe*
(Murakipler)

MADDE 18 — Ticaret kanunu hükümlerine göre seçilen mürakipler banka idare meclisi, idare komitesi reisi ve azalarile müdür ve memurların bu kanun hükümlerine ve bankanın esas mukavelesine aykırı hareketlerini gördükleri takdirde bunları vesikalara dayanarak şirket heyeti umumiyesine hitaben tanzim edecekleri raporda zikretmeğe mecburdurlar. Bu mürakipler raporlarının birer suretini Maliye ve İktisad vekâletlerine gönderirler.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

taallük eden kredi, teminat ve kefalet taleplerinin müzakeresine iştirak edemezler ve bu işler hakkında rey veremezler.

MADDE 17 — İktisad encümeninin 16 ncı maddesi aynen.

MADDE 17 — Bankalar, kendi memurlarına gerek doğrudan doğruya ve gerek muvazaa yolile ödünç para ve lehlerine teminat veremezler ve kefil olamazlar.

MADDE 17 — Adliye encümeninin 17 nci maddesi aynen

MADDE 18 — İktisad encümeninin 17 nci maddesi aynen.

b) Hissedarlar umumî heyeti adına murakabe

B : Hissedarlar umumî heyeti adına murakipler

MADDE 19 — İktisad encümeninin 18 nci maddesi aynen.

MADDE 18 — İktisad encümeninin 18 nci maddesi aynen.

MADDE 18 — İktisad encümeninin 18 nci maddesi aynen

Hf.

yet etmeğe mecburdurlar.

MADDE 21 — Bir banka, hakikî veya hük-mî bir şahsa nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette kendi tahsil edilmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin yüzde onundan fazla kredi veremez.

Aşağıdaki fıkralarda gösterilen muameleler bu hükümden müstesnadır :

a - Devlete veya hükmi şahsiyeti haiz Devlet müesseseleri veya sermayesi Devletçe mevzu bankalarla müştereken hissedar buldukları millî sanayi iştirakleri,

b - En az yüzde elli bir nisbetinde sermayesine sahip buldukları müesseselerle yapacakları muameleler,

c - Hususî kanunlarla vazedilen hükümlere göre yapılan muameleler,

d - Maliye vekâleti ile yapılan muameleler,

e - Vadesinin hulûlüne en fazla bir sene kalan Hazine bonolarının iskontosuna aid muameleler,

f - Karşılığı nakid veya Devlet dahilî istikraz tahvilâtı olan teminat mektuplarına aid muameleler,

g - Bankaların kendi aralarındaki muameleler.

MADDE 22 — a - Hakikî veya hükmi bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu tediye edilmiş sermayenin yüzde onunu geçmeyen ve 25 000 liradan az olan krediler banka esas mukavelesinin ve dahilî nizamnamesinin koyduğu kayid ve şartlara göre banka umum müdürlüğünce veya kendilerine verilen salâhiyet dahilinde şube müdürlüklerince açılır.

İk. E.

III - Kredi muameleleri ve karşılıklar

MADDE 19 — Bir banka, hakikî veya hük-mî bir şahsa nakit, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette kendi tahsil edilmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin % 10 onundan fazla kredi veremez.

Ancak altın veya dahilî istikraz tahvilâtı terhini mukabilinde açılacak kredilerde bu had-din % 60 a, ihracat mallarına aid vesaik mukabilinde açılacak krediler de % 20 ye, ticaret malları mukabilinde açılacak krediler de % 15 e çıkarılması caizdir.

Aşağıdaki fıkralarda gösterilen muameleler yukarıki fıkralardaki takyitlere tâbi değildir :

a) Devletle veya hükmi şahsiyeti haiz Devlet müesseseleri veya sermayesi Devletçe mevzu bankalarla müştereken hissedar buldukları millî sanayi iştirakleri,

b) En az % 51 nisbetinde sermayesine sahip buldukları müesseselerle yapacakları muameleler,

c) Hususî kanunlarla vazedilen hükümlere göre yapılan muameleler,

d) Maliye vekâletile yapılan muameleler,

e) Vadesinin hulûlüne en fazla iki sene kalan Hazine bonolarının iskontosuna aid muameleler,

f) Karşılığı nakid veya Devlet dahilî istikraz tahvilâtı olan teminat mektuplarına aid muameleler,

g) Bankaların kendi aralarındaki muameleler,

h) Maliye ve İktisad vekâletlerinin kabul edecekleri ecnebi bankaların mukabil kefaleti ile verilen kefalet mektupları.

MADDE 20 — a - Hakikî veya hükmi bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu tediye edilmiş sermayenin % onunu geçmeyen ve 25 bin liradan az olan krediler banka esas mukavelesinin ve dahilî nizamnamesinin koyduğu kayid ve şartlara göre banka umum müdürlüğünce veya kendilerine verilen salâhiyet dahilinde şube müdürlüklerince açılır.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 20 — İktisad encümeninin 19 ncu maddesi aynen.

III - Kredi muameleleri ve karşılıklar

MADDE 19 — İktisad encümeninin 19 ncu maddesi aynen.

III - Kredi muameleleri ve karşılıklar

MADDE 19 — İktisad encümeninin 19 ncu maddesi aynen

MADDE 21 — İktisad encümeninin 20 nci maddesi aynen.

MADDE 20 — İktisad encümeninin 20 nci maddesi aynen.

MADDE 20 — İktisad encümeninin 20 nci maddesi aynen

Hü.

b - Hakikî veya hükmi bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu tediye edilmiş sermayenin yüzde onunu geçmemek üzere 25 000 den fazla krediler banka umum müdürünün tahriri teklifi ve idare komitesinin kararile açılır.

c - Hakikî veya hükmi bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu 200 000 lirayı geçen krediler munhasıran idare meclisinin kararile açılır.

d - Tediye edilmiş sermayesi 200 000 liradan aşağı bulunan bankalarda a, b fıkralarımda zikredilen hadler 2000 ve 5000 liradır.

MADDE 23 — Hadleri ne olursa olsun açık yani karşılıksız krediler banka umum müdürlüğünün teklifi ve idare meclisinin kararile açılır.

Kefalet veya teminat mukabili açılacak borçlu cari hesaplar için salâhiyetler idare meclisinde tesbit edilir.

MADDE 24 — Bankalar doğrudan doğruya veya iştirak tarikile sanayi işlerine tediye edilmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin yekûnunu aşmayan bir miktara kadar girebilirler.

Ancak Devletle veya hükmi bir şahsiyeti haiz Devlet müesseselerile veya sermayesi Devletçe mevzu bankalarla müştereken hissedar buldukları millî sanayi iştirakleri bu kayde tâbi değildir.

MADDE 25 — Bankalar ticaret maksadile gayrimenkul alım ve satımı ile meşgul olamazlar; gayrimenkuller üzerine ikrazat yapamazlar. Ancak alacaklarını sağlamlaştırmak maksadile ve munzam teminat olarak gayrimenkul ipoteği alırlar.

Husûsî kanunlara göre teşekkül etmiş bankalar bu kayiddan müstesnadr.

Bankalar kendi işleri için lüzumlu olan gayrimenkuller müstesna, alacaklarından doayı temellük mecburiyetinde kaldıkları gayrimenkulleri temellük tarihinden itibaren en geç beş sene zarfında elden çıkarırlar.

İk. E.

b) Hakikî veya hükmi bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu tediye edilmiş sermayenin % 10 nunu geçmemek üzere 25 000 den fazla ve 200 bin liradan az olan krediler banka umum müdürünün tahriri teklifi ve idare komitesinin kararile açılır.

c) Hakikî veya hükmi bir şahsa verilecek nakid, mal, kefalet ve teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi bir şekil ve surette yekûnu 200 000 lirayı geçen krediler munhasıran idare meclisinin kararile açılır.

Tediye edilmiş sermayesi 200 000 liradan aşağı bulunan bankalarda a, b, fıkralarımda zikredilen hadler 2 000 ve 5 000 liradır.

MADDE 21 — Hadleri ne olursa olsun açık yani karşılıksız kredi hesabı carileri banka umum müdürlüğünün teklif ve idare meclisinin kararile açılır.

Kefalet veya teminat mukabili açılacak borçlu cari hesaplar için salâhiyetler idare meclisinde tesbit edilir.

MADDE 22 — Bankalar doğrudan doğruya veya iştirak tarikile sanai işlerle tediye edilmiş sermaye ve ihtiyat akçelerinin yekûnunu aşmayan bir miktara kadar hissedar olabilirler.

Ancak 19 ncu maddenin (A) fıkrasında yazılı iştirakler bu kayde tâbi değildir.

MADDE 23 — Bankalar ticaret maksadile gayrimenkul alım ve satımı ile meşgul olamazlar; gayrimenkuller üzerine ikrazat yapamazlar. Ancak alacaklarını sağlamlaştırmak maksadile ve munzam teminat olarak gayrimenkul ipoteği alırlar.

Husûsî kanunlara göre teşekkül etmiş bankalar bu kayitten müstesnadr.

Bankalar kendi işleri için lüzumlu olan gayrimenkuller müstesna, alacaklarından dolayı temellük mecburiyetinde kaldıkları gayrimenkulleri temellük tarihinden itibaren en geç beş sene zarfında elden çıkarırlar.

Bu, elden çıkarmanın imkânsız veya banka

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 22 — İktisad encümeninin 21 nci maddesi aynen.

MADDE 21 — İktisad encümeninin 21 nci maddesi aynen.

MADDE 21 — İktisad encümeninin 21 nci maddesi aynen

MADDE 23 — İktisad encümeninin 22 nci maddesi aynen.

MADDE 22 — İktisad encümeninin 22 nci maddesi aynen.

MADDE 22 — Hükümetin 24 ncü maddesi aynen

MADDE 24 — Bankalar, ticaret maksadile gayrimenkul alım ve satımı ile meşgul olamazlar; gayrimenkuller üzerine ikrazat yapamazlar. Ancak alacaklarını sağlamlaştırmak maksadile ve munzam teminat olarak gayrimenkul ipoteği alabilirler.

Hususî kanunlara göre teşekkül etmiş bankalar bu kayitten müstesnadır.

Bankalar, kendi işleri için lüzumlu olan gayrimenkuller

MADDE 23 — Bankalar, ticaret maksadile gayrimenkul alım ve satımı ile meşgul olamazlar; gayrimenkul üzerine ödünç para veremezler. Ancak alacaklarını sağlamlaştırmak maksadile munzam teminat olarak gayrimenkul ipoteği alabilirler.

Bankalar, kendi işleri için lüzumlu olan gayrimenkuller müstesna, alacaklarından dolayı temellük mecburiyetinde kaldıkları gayrimenkulleri te-

MADDE 23 — Adliye encümeninin 23 ncü maddesi aynen

Hü.

İk. E.

için büyük zararı mucib olacağı hallerde müddet Maliye ve İktisad vekâletlerinin teklifi üzerine İcra Vekilleri kararile ihtiyaca göre uzatılır.

MADDE 26 — Mevcud bankalar beş sene içinde vaziyetlerini yukarıdaki yirmi dördüncü ve yirmi beşinci maddeler hükümlerine uydurmağa mecburdurlar. Ancak mevcut ipotek mukavelelerinin müddetleri mahfuzdur.

MADDE 27 — Bankalar, açacakları krediler, verecekleri kefalet veya teminatlar için bunları isteyenden en son vaziyetini gösteren ve mesul heyet ve mümessillerinin imzalarını taşıyan bir hesap vaziyeti istemeğe mecburdurlar.

Bankalara sahte ve hakikî vaziyetlerini göstermeyen blânço ve hesap vaziyeti verenler ceza kanununun 343 ncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.

MADDE 28 — Bankalar hesablarında ticarî mevduat ile tasarruf mevduatını ayırmağa mecburdurlar.

Devlet ve Devlet müessesatı ile hususî idare ve belediyelerin ve bunlara aid müesseselerle menafii umumiyeye hâdim cemiyetlerin ve alelrlak banka ve şirketlerle ticarethanelere aid olmak üzere tacirlerin mevduatı ticarî mevduat ve bunlardan maadasının mevduatı da tasarruf mevduatı sayılır.

MADDE 24 — Mevcud bankalar beş sene içinde vaziyetlerini yukarıdaki 22 nci ve 23 ncü maddeler hükümlerine uydurmağa mecburdurlar. Ancak mevcut ipotek mukavelelerinin müddetleri mahfuzdur.

MADDE 25 — Bankalar, Devlet ve Devlet müesseseleri ile olan veya 500 lirayı geçmeyen muameleler ile kote edilmiş esham ve tahvilât veya altın terhini mukabilinde açılacak krediler ile Ziraat bankasınınca verilecek ziraî krediler hariç olmak üzere açacakları ticarî krediler, verecekleri kefalet veya teminatlar için bunları isteyenden en son vaziyetini gösteren ve mesul heyet ve mümessillerinin imzalarını taşıyan bir hesap vaziyeti istemeğe mecburdurlar.

Bankalara hakikî vaziyetlerini göstermeyen blânço ve hesap vaziyeti verenler ceza kanununun 343 ncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.

MADDE 26 — Bankalar, hesaplarında ticarî mevduat ile tasarruf mevduatını ayırmağa mecburdurlar.

Devlet ve Devlet müessesatı ile hususî idare ve belediyelerin ve bunlara aid müesseselerle menafii umumiyeye hadim cemiyetlerin ve alelrlak banka ve şirketlerle ticarethanelere aid olmak üzere tacirlerin mevduatı ticarî mevduat ve bunlardan maadasının mevduatı da tasarruf mevduatı sayılır.

Mal. E.

müstesna, alacaklarından dolayı temellük mecburiyetinde kaldıkları gayrimenkulleri temellük tarihinden itibaren en geç beş sene zarfında elden çıkarırlar.

Bu, elden çıkarmanın imkânsız veya banka için büyük zararı mucib olacağı hallerde müddet Maliye ve İktisad vekâletlerinin teklifi üzerine İcra Vekilleri kararile ihtiyaca göre uzatılır.

MADDE 25 — İktisad encümeninin 24 ncü maddesi aynen.

MADDE 26 — İktisad encümeninin 25 nci maddesi aynen.

MADDE 27 — İktisad encümeninin 26 ncı maddesi aynen.

Ad. E.

mellük tarihinden itibaren beş sene içinde elden çıkarırlar.

Bu elden çıkarmanın imkânsız veya banka için büyük zararı mucib olacağı hallerde müddet, İktisad vekillığının kararı ile ihtiyaca göre uzatılabilir.

Hususî kanunlara göre gayrimenkul üzerine ikraz için teşekkül etmiş bankalarla Emniyet sandığı bu maddenin birinci fıkrası hükmünden müstesnadır.

MADDE 24 — Bankalar, Devlet ve Devlet müesseseleri ile olan veya 500 lirayı geçmeyen muameleler ile kote esham ve tahvilât veya altın terhini mukabilinde açılacak krediler ile Ziraat bankasınca verilecek ziraî krediler hariç olmak üzere açacakları ticarî krediler, verecekleri kefalet veya teminatlar için bunları isteyen en son vaziyetini gösteren ve mesul heyet ve mümessillerinin imzalarını taşıyan bir hesap vaziyeti istemeğe mecburdurlar.

MADDE 25 — İktisad encümeninin 26 ncı maddesi aynen.

B. E.

MADDE 24 — Adliye encümeninin 24 ncü maddesi aynen

MADDE 25 — Bankalar hesaplarında tasarruf mevduatını diğer mevduattan ayırmağa mecburdurlar.

Devlet ve Devlet müessesatı ile hususî idare ve belediyelerin ve bunlara aid müesseselerin (Menafii umumiyeye hâdim cemiyetlerin) ve alelrlak banka ve şirketlerle ticarethanelere aid olmak üzere tacirlerin mev-

Hâ.

MADDE 29 — Bankalar, taahhütlerine karşı bulunduracakları umumî disponibileden maada, Devlet dahilî istikraz tahvilâtından veya Maliye vekâletinin muvafakati altında faiz getiren menkul kıymetlerden müteşekkil bir munzam karşılık tesis ederler. Bu munzam karşılık kabul ettikleri umum mevduatın yüzde on beşine muadil bulunur.

Bu munzam karşılık, kanunun neşri tarihinden itibaren ilk takvim senesinin sonuna kadar umum mevduatın yüzde üçüne,

İkinci yılın sonuna kadar yüzde altısına,

Üçüncü yılın sonuna kadar yüzde dokuzuna,

Dördüncü yılın sonuna kadar yüzde on ikisine,

Beşinci yılın sonuna kadar yüzde on beşine iblâğ edilmiş bulunacaktır.

MADDE 30 — Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı yekûnu tediye veya

İk. E.

MADDE 27 — Bankalar, taahhütlerine karşı bulunduracakları umumî disponibileden maada, Maliye vekâletinin muvafakati altında Devlet dahilî istikraz tahvilâtından veya bu tahviller derecesinde faiz getiren menkul kıymetlerden müteşekkil bir munzam karşılık tesis ederler. Bu munzam karşılık her an kabul ettikleri umum mevduatın % 15 ine muadil tutulur.

Ancak bu munzam karşılık kanunun neşri tarihinden itibaren ilk takvim senesinin sonuna kadar umum mevduatın % 3 ne,

İkinci yılın sonuna kadar % 6 sma,

Üçüncü yılın sonuna kadar % 9 na,

Dördüncü yılın sonuna kadar % 12 sine,

Beşinci yılın sonuna kadar % 15 ine iblâğ olunur.

Mevduatın azalması halinde munzam karşılığın nakte tahvili icab eden kısmı banka tarafından talep vukuunda Hazinece ilk mubayaa fiatı üzerinden derhal nakte tahvil edilir. İlk mubayaa fiatı Merkez bankasının tasdikli fiatidir.

MADDE 28 — Bankalar, yukarıki madde de yazılı munzam karşılıkları ayrı bir kasada muhafaza ederler ve bunları rehin edemeyecekleri gibi mahiyet ve şekli ne olursa olsun hiç bir muamelede kullanamazlar.

MADDE 29 — Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı yekûnu tediye veya

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 28 — İktisad encümeninin 27 nci maddesi aynen.

MADDE 26 — İktisad encümeninin 27 nci maddesi aynen

duatı haricindeki mevduat tasarruf mevduatı sayılır.

MADDE 26 — Bankalar, tahhütlerine karşı bulunduracakları umumî disponibileden maada, Maliye vekâletinin muvafakati altında Devlet dahilî istikraz tahvilâtından veya bu tahviller derecesinde faiz getiren menkul diğer kıymetlerden müteşekkil bir munzam karşılık tesis ederler. Bu munzam karşılık üçer aylık hesap vaziyetlerinde gösterilen umum mevduatın en az % 15 ine muadil tutulur.

Ancak bu munzam karşılık kanunun neşri tarihinden itibaren ilk takvim senesinin sonuna kadar umum mevduatın % 3 üne,

İkinci yılın sonuna kadar % 6 sma,

Üçüncü yılın sonuna kadar % 9 una,

Dördüncü yılın sonuna kadar % 12 sine,

Beşinci yılın sonuna kadar % 15 ine iblâğ olunur.

Mevduatın azalması halinde munzam karşılığın nakte tahvilî icap eden kısmı banka tarafından talep vukuunda satın aldıkları Merkez bankasınca tasdikli fiat üzerinden Hazinece derhal nakte tahvil edilir.

MADDE 27 — Bankalar, yukarıki maddede yazılı munzam karşılıkları ayrı bir hesapta gösterirler ve ayrı bir kasada muhafaza ederler. Bunları rehin edemeyecekleri gibi mahiyet ve şekli ne olursa olsun hiç bir muamelede kullanamazlar.

MADDE 29 — İktisad encümeninin 28 nci maddesi aynen.

MADDE 27 — İktisad encümeninin 28 nci maddesi aynen

MADDE 28 — İktisad encümeninin 29 ncu maddesi aynen

MADDE 30 — İktisad encümeninin 29 ncu maddesi aynen.

MADDE 28 — İktisad encümeninin 29 ncu maddesi aynen

Hâ.

Türkiyeye tahsis edilmiş sermayesile ihtiyat akçeleri mecmuunun:

- a - 500 000 liraya kadar olan bankalarda üç mislini,
- b - 500 000 liradan 1 000 000 liraya kadar olan bankalarda beş mislini,
- c - Bir milyon liradan dört milyon liraya kadar olan bankalarda altı mislini,
- ç - Dört milyon liradan fazla olan bankalarda yedi mislini geçemez.

MADDE 31 — Tasarruf mevduatı sahipleri mevduatlarının yüzde kırkına müsavi bir miktar için bu mevduatı kabul etmiş olan bankanın aktifinde mevcut bütün kıymetler üzerinde imtiyazlı alacaktır.

İflâs vukuunda tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmı tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine tediye olunur.

MADDE 32 — Bankalar yirmi sekizinci maddede yazılı munzam karşılıkları ayrı bir kasada muhafaza ederler ve bunları rehin edemeyecekleri gibi mahiyet ve şekli ne olursa olsun hiç bir muamelede kullanamazlar.

MADDE 33 — Mevduatın azalması nisbetinde munzam karşılığın nakte tahvili icap eden kısmı banka tarafından talep vukuunda Hazinece ilk mübayaa fiatı üzerinden derhal nakte tahvil edilir. İlk mübayaa fiatı Merkez bankasının tasdikli fiatidir.

MADDE 34 — Mevduat sahiplerinin mevduatlarını diledikleri anda bankadan nakten geri almak hakları hiç bir suretle takyid ve tahdid edilemez. Mevduat sahibi ile banka arasında vâde veya ihbar müddeti hakkında kararlaştırılan şartlar mahfuzdur.

Muhtemel riskler karşılığı

MADDE 35 — Bankalar ticaret kanununun 462 nci maddesinin ve esas mukavelelerinin mecburî kıldığı ihtiyatlardan başka senelik safi kârlarından yüzde beşini (ileride vukuu muhtemel risk ve zarar karşılığı olarak) ayırmağa mecburdurlar.

Bu mecburiyet ihtiyatların yekûnu tediye

İk. E.

Türkiyeye tahsis edilmiş sermayesile ihtiyat akçeleri mecmuunun:

- a) 500 000 liraya kadar olan bankalarda üç mislini,
- b) 500 000 liradan 1 000 000 liraya kadar olan bankalarda beş mislini,
- c) 1 000 000 liradan 4 000 000 liraya kadar olan bankalarda altı mislini,
- ç) 4 000 000 liradan fazla olan bankalarda yedi mislini geçemez.

MADDE 30 — Tasarruf mevduatı sahipleri mevduatlarının % 40 na müsavi bir miktar için bu mevduatı kabul etmiş olan bankanın aktifinde mevcut bütün kıymetler üzerinde imtiyazlı alacaktır.

İflâs vukuunda tasarruf mevduatının imtiyazlı kısmı tasfiye neticesi beklenmeksizin sahiplerine tediye olunur.

MADDE 31 — Mevduat sahiplerinin mevduatlarını diledikleri anda bankadan nakten geri almak hakları hiç bir suretle takyit ve tahdit edilemez. Mevduat sahibi ile banka arasında vade veya ihbar müddeti hakkında kararlaştırılan şartlar mahfuzdur.

Muhtemel riskler karşılığı

MADDE 32 — Bankalar ticaret kanununun 462 nci maddesinin ve esas mukavelelerinin mecburî kıldığı ihtiyatlardan başka senelik safi kârlarından % 5 ini (ileride vukuu muhtemel zarar karşılığı olarak) ayırmağa mecburdurlar. Bu suretle ayrılan karşılıklardan kazanç vergisi aranmaz.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 31 — İktisad encümeninin 30 ncu maddesi aynen.

MADDE 29 — İktisad encümeninin 30 ncu maddesi aynen

MADDE 29 — İktisad encümeninin 30 ncu maddesi aynen

MADDE 32 — İktisad encümeninin 31 nci maddesi aynen.

MADDE 30 — İktisad encümeninin 31 nci maddesi aynen

MADDE 30 — İktisad encümeninin 31 nci maddesi aynen

MADDE 33 — İktisad encümeninin 32 nci maddesi aynen.

IV - Muhtemel riskler karşılığı

MADDE 31 — İktisad encümeninin 32 nci maddesi aynen

IV - Muhtemel riskler karşılığı

MADDE 31 — İktisad encümeninin 32 nci maddesi aynen

Hü.

edilmiş veya Türkiyeye tahsis olunmuş sermayenin tamamına müsavi oluncaya kadar devam eder.

Defterler, üç aylık hesap hulâsaları, blâncolar

MADDE 36 — Bankalar üç aylık vaziyetlerini gösterir hesap hulâsalarını ve senelik blâncolarını Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit edilecek formüle muvafık olarak tanzim ederler.

Üç aylık hulâsalar heyeti umumiyeye tayin edilen murakıblar tarafından tasdikli olarak taallük ettiği devrenin hitamından itibaren nihayet üç ay içinde ve senelik blâncolarla kâr ve zarar hesapları da Meclisi idare ve murakıp raporlarıyla birlikte heyeti umumiyelerinin toplanma tarihinden itibaren bir ay içinde bankalar tarafından Maliye ve İktisad vekâletlerine verilir ve blâncolar aynı müddet zarfında biri Resmî Gazete olmak üzere, en az iki gazete ile neşir ve ilân olunur.

MADDE 37 — Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış olan bankaların blânço ve hesap vaziyetleri Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit olunacak formüle uygun olarak tanzim edilir ve Türkiyeye tahsis edilmiş sermayelerini ve Türkiyedeki muamelelerini gösterir. Bu bankalar Türkiyeye aid senelik blâncolarını müesseselerinin umumî blânçosu ile birlikte ve ayrı olarak yukarıki madde hükümlerine tevfikân Maliye ve İktisad vekâletlerine tevdi ve neşir ve ilân ederler.

Bu bankaların üç aylık hesap hulâsaları ve senelik blâncoları ve kâr ve zarar hesapları merkez ittihaz ettikleri şube tarafından tanzim ve idare komitesi azaları ve başmuhasebecileri tarafından imza edilerek murakıbları tarafından tasdik olunur.

MADDE 38 — Bankalar hesaplarını ve blâncolarını Türk parası üzerinden tanzim ederler.

İk. E.

Bu mecburiyet ihtiyatların yekûnu tediye edilmiş ve Türkiyede tahsis olunmuş sermayenin tamamına müsavi oluncaya kadar devam eder ve zarar tahakkuk ettiği zaman bu karşılıktan yapılacak mahsup nisbetinde yeniden karşılık ayrılır.

Defterler, üç aylık hesap hulâsaları, blâncolar

MADDE 33 — Bankalar üç aylık vaziyetlerini gösterir hesap hulâsalarını ve senelik blâncolarını Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit edilecek formüle muvafık olarak tanzim ederler.

Üç aylık hulâsalar Heyeti umumiyeye tayin edilen murakıblar tarafından tasdikli olarak taallük ettiği devrenin hitamından itibaren nihayet üç ay içinde ve senelik blâncolarla kâr ve zarar hesapları da meclisi idare ve murakıp raporlarıyla birlikte heyeti umumiyelerinin toplanma tarihinden itibaren bir ay içinde bankalar tarafından Maliye ve İktisad vekâletlerine verilir ve blâncolar aynı müddet zarfında biri resmî gazete olmak üzere, en az iki gazete ile neşir ve ilân olunur.

MADDE 34 — Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış olan bankaların blânço ve hesap vaziyetleri Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit olunacak formüle uygun olarak tanzim edilir ve Türkiyeye tahsis edilmiş sermayelerini ve Türkiyedeki muamelelerini gösterir. Bu bankalar Türkiyeye aid senelik blâncolarını müesseselerinin umumî blânçosu ile birlikte ve ayrı olarak yukarıki madde hükümlerine tevfikân Maliye ve İktisad vekâletlerine tevdi ve neşir ve ilân ederler.

Bu bankaların üç aylık hesap hulâsaları ve senelik blâncoları ve kâr ve zarar hesapları merkez ittihaz ettikleri şube tarafından tanzim ve idare komitesi azaları ve başmuhasebecileri tarafından imza edilerek murakıpları tarafından tasdik olunur.

MADDE 35 — Bankalar hesaplarını ve blâncolarını türk parası üzerinden tanzim ederler.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 34 — İktisad encümeninin 33 ncü maddesi aynen.

V - Üç aylık hesap hulâsaları, blâncolar ve defterler

MADDE 32 — İktisad encümeninin 33 ncü maddesi aynen

V - Üç aylık hesap pusulları, blâncolar ve defterler

MADDE 32 — İktisad encümeninin 33 ncü maddesi aynen

MADDE 35 — İktisad encümeninin 34 ncü maddesi aynen.

MADDE 33 — İktisad encümeninin 34 ncü maddesi aynen

MADDE 33 — İktisad encümeninin 34 ncü maddesi aynen

MADDE 36 — İktisad encümeninin 35 nci maddesi aynen.

MADDE 34 — İktisad encümeninin 35 nci maddesi aynen

MADDE 34 — İktisad encümeninin 35 nci maddesi aynen

Hü.

MADDE 39 — Türk kanunlarına göre teşekkül edip ecnebi memleketlerde şube açmış olan bankalar ecnebi memleketlerdeki şubelerine tahsis ettikleri sermaye ile bu şubelerin muamelelât ve hesabatını umumî blâncolarında ayrı olarak göstereceklerdir.

MADDE 40 — Türk kanunlarına tevfikân teşkil edilmiş ve edilecek olan bankalar Maliye ve İktisad vekâletlerinin tesbit ve müsaade edebileceği nisbeti geçmemek şartile sermayelerinin bir kısmını ecnebi memleketlerde kullanabilirler. Bu müsaade her muamele için münferiden veya icabına göre her banka için muayyen hadlere kadar umumî bir şekilde verilebilir. Bu kanunun neşri tarihine kadar ecnebi memleketlerde şube açmış olan Türk bankalarının bu şubelere tahsis ettikleri sermayeden ne miktarını mezkû şubelere bırakabilecekleri Maliye ve İktisad vekâletleri ile alâkadar banka arasında tesbit olunur. Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış olan bankalar, Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri sermayeyi ve aelûmum bankalar kabul ettikleri mevduatı ecnebi memleketlerde plâsman ve tevdiat suretile istimal edemeyecekleri gibi Türk borsalarında kote olmayan esham ve tahvilât iktisabında ve bunlara mukabil kredi küşadında kullanamazlar. Türk kanunlarına göre teşkil edilmiş bankaların ecnebi memleketlerdeki şubelerine tahsis edecekleri sermaye aslı sermayelerinden tenzil ve bakıyesi 29 ncu maddedeki nisbetlere esas ittihaz olunur.

İk. E.

MADDE 36 — Türk kanunlarına göre teşekkül edip ecnebi memleketlerde şube açmış olan bankalar ecnebi memleketlerdeki şubelerine tahsis ettikleri sermaye ile bu şubelerin muamelelât ve hesabatını umumî blâncolarında ayrı olarak gösterirler.

MADDE 37 — Türk kanunlarına tevfikân teşkil edilmiş ve edilecek olan bankalar Maliye ve İktisad vekâletlerinin tesbit ve müsaade edeceği nisbeti geçmemek şartile sermayelerinin bir kısmını ecnebi memleketlerde kullanabilirler. Bu müsaade her muamele için münferiden veya icabına göre her banka için muayyen hadlere kadar umumî bir şekilde verilebilir. Bu kanunun neşri tarihine kadar ecnebi memleketlerde şube açmış olan türk bankalarının bu şubelere tahsis ettikleri sermayeden ne miktarını mezkûr şubelere bırakabilecekleri Maliye ve İktisad vekâletleriyle alâkadar banka arasında tesbit olunur. Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış olan bankalar, Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri sermayeyi ve aelûmum bankalar kabul ettikleri mevduatı Maliye ve İktisad vekâletlerinin müsaadesini almadan ecnebi memleketlerde plasman ve tevdiat suretile istimal edemeyecekleri gibi türk borsalarında kote olmayan esham ve tahvilât iktisabında ve bunlara mukabil kredi küşadında kullanamazlar. Türk kanunlarına göre teşkil edilmiş bankaların ecnebi memleketlerdeki şubelerine tahsis edecekleri sermaye aslı sermayelerinden tenzil ve bakıyesi 27 nci maddedeki nisbetlere esas ittihaz olunur.

Mal. E.

MADDE 37 — İktisad encümeninin 36 ncı maddesi aynen.

MADDE 38 — İktisad encümeninin 37 nci maddesi aynen.

Ad. E.

MADDE 35 — İktisad encümeninin 36 ncı maddesi aynen

MADDE 36 — Türk kanunlarına göre teşkil edilmiş ve edilecek olan bankalar Maliye ve İktisad vekâletlerinin tesbit ve müsaade edeceği nisbeti geçmemek şartile sermayelerinin bir kısmını ecnebi memleketlerde kullanabilirler. Bu müsaade her muamele için ayrı ayrı veya icabına göre her banka için muayyen hadlere kadar umumî bir şekilde verilebilir. Bu kanunun neşri tarihine kadar ecnebi memleketlerde şube açmış olan Türk bankalarının bu şubelere tahsis ettikleri sermayeden ne miktarını o şubelere bırakabilecekleri Maliye ve İktisad vekâletleriyle alâkalı banka arasında tesbit olunur. Ecnebi memleketlerde teşekkül edip Türkiyede şube açmış olan bankalar, Türkiyedeki şubelerine tahsis ettikleri sermayeyi ve bütün bankalar kabul ettikleri mevduatı Maliye ve İktisad vekâletlerinin müsaadesini almadan ecnebi memleketlerde plâsman ve tevdiat suretile istimal edemeyecekleri gibi Türk borsalarında kote olmayan esham ve tahvilâtı iktisabında ve bunlara mukabil kredi küşadında kullanamazlar. Türk kanunlarına göre teşkil edilmiş bankaların ecnebi memleketlerdeki şubelerine tahsis edecekleri sermaye aslı sermayelerinden tenzil ve bakryesi 26 ncı maddedeki nisbetlere esas ittihaz olunur.

B. E.

MADDE 35 — İktisad encümeninin 36 ncı maddesi aynen

MADDE 36 — Adliye encümeninin 36 ncı maddesi aynen

Hü.

MADDE 41 — Bankalar, muhabirleri ve şubelerile hesap mutabakatı elde etmeden senelik blâncolarını kapatamaz.

MADDE 42 — Senelik blâncoları yekûnu on milyon türk lirasını geçen bankaların tutacakları kopye defteri ticaret kanununun altmış dokuzuncu maddesindeki tasdika tâbi değildir.

Mesuliyet ve ceza

MADDE 43 — Bu kanuna ve bankanın esas mukavelesi hükümlerine aykırı düşen muameleleri bilerek yapan idare meclisi ve idare komitesi reis ve azalarile murakibler ve müdürler, sebep oldukları zarardan dolayı bankaya karşı şahsen mesul olup, mucib oldukları zararı tazmine mecburdurlar.

Bu hareketleri bankayı veya üçüncü şahısları ızzar kasdile yapanlar, hukukî mesuliyetleri baki kalmakla beraber 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ve iki aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 44 — İflâs vukuunda bu kanun hükümlerine bilerek aykırı hareket etmiş oldukları sübut bulacak olan idare meclisi ve komitesi reis ve azalarile murakibler ve müdürler hakkında, icra ve iflâs kanununun müflislere tatbik edilen hükümleri cereyan eder.

Haklarında bu madde hükümleri tatbik edilenler bir daha bankalarda ve bilûmum ticarî şirketlerde idare meclisi ve idare komitesi reis ve azası, murakib ve müdür olamazlar.

MADDE 45 — Bir bankanın kuruluşunda hisse senedi veya tahvilât çıkarmasında:
a - Yalan haberler neşredenler,

İk. E.

MADDE 38 — Bankalar, şubelerile ve dahildeki muhabirlerle hesap mutabakatı elde etmeden senelik blâncolarını kapatamazlar. Ecnebi memleketlerdeki muhabirlerle aralarındaki karşılıklı hesap vaziyetlerinin mutabakatına aid cetvelleri de blâncolarını tanzimden evvel tesbit etmek mecburiyetindedirler. Bu madde hükmü Ziraat bankası hakkında üç sene sonra tatbik olunur.

MADDE 39 — Senelik blâncoları yekûnu 10 000 000 Türk lirasını geçen bankaların ticaret kanununda yazılı kopye defterleri yerine muhaberelelerinin makine ile alınmış suretlerini tarih ve numara sırasile tertip ve muhafaza ederek yıl sonunda ciltlettirmeleri caizdir.

MADDE 40 — Bu kanuna aykırı düşen muameleleri bilerek yaptıkları vesaike müsteniden sabit olan idare meclisi ve idare komitesi reis ve azalarile müdürler, ve vakıf oldukları bu gibi yolsuz muameleleri umumî heyetten gizliyen mürakipler sebep oldukları zarardan dolayı bankaya karşı şahsen mesul olup, mucib oldukları zararı tazmine mecburdurlar.

Bu hareketleri bankayı veya üçüncü şahısları ızzar kastile yapanlar hukukî mesuliyetleri baki kalmakla beraber 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ve iki aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 41 — İflâs vukuunda bu kanun hükümlerine bilerek aykırı hareket etmiş oldukları sübut bulacak olan idare meclisi ve komitesi reis ve azalarile murakibler ve müdürler hakkında, İcra ve iflâs kanununun müflislere tatbik edilen hükümleri cereyan eder.

Haklarında bu madde hükümleri tatbik edilenler bir daha bankalarda ve bilûmum ticarî şirketlerde idare meclisi ve idare komitesi reis ve azası, murakip ve müdür olamazlar.

MADDE 42 — Bir bankanın kuruluşunda hisse senedi veya tahvilât çıkarmasında:
a - Yalan haberler neşredenler,

Mal. E.

MADDE 39 — İktisad encümeninin 38 nci maddesi aynen.

MADDE 40 — İktisad encümeninin 39 ncu maddesi aynen.

MADDE 41 — İktisad encümeninin 40 nci maddesi aynen.

MADDE 42 — İktisad encümeninin 41 nci maddesi aynen.

MADDE 43 — İktisad encümeninin 42 nci maddesi aynen.

Ad. E.

MADDE 37 — Bankalar, şubelerile ve dahildeki muhabirlerle hesap mutabakatı elde etmeden senelik blâncolarını kapatamazlar. Ecnebi memleketlerdeki muhabirlerle aralarındaki karşılıklı hesap vaziyetlerinin mutabakatına aid cetvelleri de blâncolarını tanzimden evvel tesbit etmek mecburiyetindedirler.

MADDE 38 — İktisad encümeninin 39 ncu maddesi aynen

VI - Yeminli murakıpler

MADDE 39 — Bu kanunun tatbikını murakabe vazifesi ile mükellef olmak üzere Maliye ve İktisad vekilliklerince müştereken lüzumu kadar « yeminli murakıp » unvanlı memurlar intihap ve tayin olunur. Bu murakıplere İcra Vekilleri huzurunda yemin verilir.

Yeminli murakıplerin haiz olacakları vasıflar ve şartlarla çalışma usulleri Maliye ve İktisad vekilliklerince tesbit olunur.

MADDE 40 — Yeminli murakıpler, hiç bir suretle bankalardan mevduat sahiplerinin isimlerinin bildirilmesini isteyemezler. Bankalardan kredi, kefalet, teminat ve sair banka muamele ve hizmetlerinin müfredatı ve alâkalıların isimleri ve hesapları hakkında da malûmat talep edemezler.

B. E.

MADDE 37 — Adliye encümeninin 37 nci maddesi aynen

MADDE 38 — İktisad encümeninin 39 ncu maddesi aynen

VI - Yeminli murakıpler

MADDE 39 — Adliye encümeninin 39 ncu maddesi aynen

MADDE 40 — Adliye encümeninin 40 nci maddesi aynen

Ha.

b - Bu haberlerin neşrine bilerek iştirak edenler, her mutazarrır olan hissedar veya tahvilât hâmiline karşı şahsan mesul olup zararı tazmine mecburdurlar.

MADDE 46 — Herhangi şekil ve surette olursa olsun bir bankanın itibarını ihlâl edebilecek hakikate mugayir şayia çıkaran, yanlış haber neşreden kimseler yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına ve üç aydan üç seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 47 — Bilûmum banka memurlarından mensub oldukları müesseseye aid sırları ifşa edenler veya müesseseye müteallik malûmatı müesseseden başkaları lehine kullananlar üç aydan bir seneye kadar hapis ve bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Bu suretle cezalandırılanlar bankalarda istihdam edilmezler.

MADDE 48 — Ticaret kanununun mesuliyeti mutazammın hükümleri mahfuzdur.

Yeminli bankalar murakibleri

MADDE 49 — Bu kanunun tayin ettiği murakabe vazifesile mükellef olmak üzere Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken lüzumu kadar yeminli (Bankalar murakıbu) ünvanlı memurlar intihab ve tayin olunur. Bu murakibler yeminlerini İcra Vekilleri Heyeti huzurunda yaparlar.

Bankalar murakiblerinin haiz olacakları vasıflar ve şartlar ve çalışma usulleri Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit edilir.

Bankalar murakibleri hiç bir suretle bankalardan mevduat sahiplerinin isimlerini havi ceta vel isteyemezler. Bankaların kredi, kefalet, teminat ve sair banka muamele ve hizmetlerinin müfredatı ve alâkadarlarının isimleri ve hesapları hakkında malûmat talep edemezler.

Bankalar murakiblerinden murakabe münasebetile muttali olacakları sırları ifşa edenler Devlet teşkilât ve vazifelerinde ve bankalarda bir daha istihdam edilmezler. Bundan başka bu gibiler 100 liradan aşağı olmamak üzere 1000 liraya kadar ağır para cezası ve üç aydan aşağı olmamak üzere hapis cezası ile tecziye edilirler.

İk. E.

b - Bu haberlerin neşrine bilerek iştirak edenler, her mutazarrır olan hissedar veya tahvilât hâmiline karşı şahsan mesul olup zararı tazmine mecburdurlar.

MADDE 43 — Her hangi şekil ve surette olursa olsun bir bankanın itibarını ihlâl edebilecek hakikate mugayir şayia çıkaran, yanlış haber neşreden kimseler 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına ve üç aydan üç seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 44 — Bilûmum banka memurlarından mensub oldukları müesseseye aid sırları ifşa edenler veya müesseseye müteallik malûmatı müesseseden başkaları lehine kullananlar üç aydan bir seneye kadar hapis ve 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Bu suretle cezalandırılanlar bankalarda istihdam edilemezler.

MADDE 45 — Ticaret kanununun mesuliyeti mutazammın hükümleri mahfuzdur.

Yeminli bankalar murakipleri

MADDE 46 — Bu kanunun tayin ettiği murakabe vazifesile mükellef olmak üzere Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken lüzumu kadar (Yeminli murakıbu) ünvanlı memurlar intihab ve tayin olunur. Bu murakipler yeminlerini İcra Vekilleri Heyeti huzurunda yaparlar.

Yeminli murakiplerin haiz olacakları vasıflar ve şartlar ve çalışma usulleri Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit edilir.

Yeminli murakipler hiç bir suretle bankalardan mevduat sahiplerinin isimlerini havi ceta vel isteyemezler. Bankaların kredi, kefalet, teminat ve sair banka muamele ve hizmetlerinin müfredatı ve alâkadarlarının isimleri ve hesapları hakkında malûmat talep edemezler.

Yeminli murakiplerden murakabe münasebetile muttali olacakları sırları ifşa edenler Devlet teşkilât ve vazifelerinde ve bankalarda bir daha istihdam edilemezler. Bundan başka bu gibiler 100 liradan aşağı olmamak üzere 1 000 liraya kadar ağır para cezası ve üç aydan aşağı olmamak üzere hapis cezası ile tecziye edilirler.

MADDE 44 — İktisad encümeninin 43 ncü maddesi aynen.

MADDE 45 — İktisad encümeninin 44 ncü maddesi aynen.

MADDE 46 — İktisad encümeninin 45 nci maddesi aynen.

Yeminli murakıplar

MADDE 47 — Bu kanunun tayin ettiği murakabe vazifesile mükellef olmak üzere Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken lüzumu kadar (Yeminli murakıb) ünvanlı Maliye vekâleti kadrosunda ve ona bağlı memurlar intihab ve tayin olunur. Bu murakıplar yeminlerini İcra Vekilleri Heyetinin huzurunda yaparlar.

Yeminli murakıpların haiz olacakları vasıflar ve şartlar ve çalışma usulleri Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit edilir.

Yeminli murakıplar hiç bir suretle bankalardan mevduat sahiplerinin isimlerini havi cettel isteyemezler. Bankaların kredi, kefalet teminat ve sair banka muamele ve hizmetlerinin müfredatı ve alâkadarlarının isimleri ve hesapları hak-

Hü.

İk. E.

MADDE 50 — Bu kanun hükümlerine uymaktan imtina eden ve Maliye ve İktisad vekâletlerince veya bankalar murakiblerince bu kanun hükümlerine göre talep edilebilecek malûmatı vermeyen veya bankalar murakiblerinin bu kanun hükümleri dairesinde vazife ifa etmelerine mümanaat eden bankaların salâhiyetli memurları ilk defasında yüz liradan aşağı olmamak üzere bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Tekerrür halinde bu ceza üç misline kadar çıkarılır ve İktisad ve Maliye vekâletlerinin müşterek kararile mevduat kabulüne mezun olanların izinleri kaldırılabilir.

Müteferrik hükümler

MADDE 51 — Bankalarla emanet veya cari hesap suretile para kabul edebilecek bilûmum müesseselerde mevcut nakdî ve aynî mevduat ile emanet ve cari hesap şeklindeki her türlü matlubat için bu banka ve müesseselerin her sene başı, hilâfına tahrirî talepleri olmadıkça, eshabı namına hesap hulâsaları göndermeleri mecburidir. Bu kabil mevduat, emanet ve matlubattan en son talep veya muamele tarihinden itibaren, on sene geçtiği halde eshabı tarafından aranılmamış olanları, bu müddetin hitamından itibaren altı ay zarfında banka ve müesseseler tarafından sahiblerinin isim ve hüviyetleri ve malûm olan adresleri ve haklarının faizlerle beraber balığ olduğu miktarlar gösterilmek suretile tanzim edilecek bir cetvel ile Maliye vekâleti emrine Cümhuriyet Merkez bankasına tevdi olunur. Bu kanunun neşri tarihinde banka ve müesseseler yedinde bulunup on seneden-

MADDE 47 — Bu kanunun hükümlerine uymaktan imtina eden ve Maliye ve İktisad vekâletlerince veya yeminli murakiplerce bu kanun hükümlerine göre talep edilebilecek malûmatı vermeyen veya yeminli murakiplerin bu kanun hükümleri dairesinde vazife ifa etmelerine mümanaat eden bankaların salâhiyetli memurları ilk defasında yüz liradan aşağı olmamak üzere bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Tekerrür halinde bu ceza üç misline kadar çıkarılır. Maliye ve İktisad vekâletlerinin müşterek kararile mevduat kabulüne mezun olanların izinleri kaldırılabilir.

Müteferrik hükümler

MADDE 48 — Hükûmetin 51 nci maddesi aynen

Mal. E.

kında malûmat talep edemezler.

Yeminli murakıplerden murakabe münasebetile muttali olacakları sırları ifşa edenler Devlet teşkilât ve vazifelerinde ve bankalarda bir daha istihdam edilemezler. Bundan başka bu gibiler 100 liradan aşağı olmamak üzere 1 000 liraya kadar ağır para cezası ve 3 aydan aşağı olmamak üzere hapis cezası ile tecziye edilirler.

MADDE 48 — İktisad encümeninin 47 nci madesi aynen.

Müteferrik hükümler

MADDE 49 — Bankalarla emanet veya cari hesap suretile para kabul edebilecek bilûmum müesseselerde mevcut naktî ve aynî mevduat ile emanet ve cari hesap şeklindeki her türlü matlubat için bu banka ve müesseselerin her sene başı, hilâfına tahrirî talepleri olmadıkça, eshabı namına hesap hulâsaları göndermeleri mecburidir. Bu kabil mevduat, emanet ve matlubattan en son talep veya muamele tarihinden itibaren, 10 sene geçtiği halde eshabı tarafından aranılmamış olanları, bu müddetin hitamından itibaren altı ay zarfında banka ve müesse-

Ad. E.

VII - Müteferrik hükümler

MADDE 41 — Maliye encümeninin 49 ncu maddesi aynen

MADDE 41 — Maliye encümeninin 49 ncu maddesi aynen

Hü.

Тк. Е.

beri muamele görmemiş veya sahipleri tarafından aranılmamış olan mevduat, emanet ve cari hesap şeklindeki her türlü matlûbat hakkında bu hüküm tatbik edilir.

Cümhuriyet merkez bankasına cetvelile birlikte tevdi olunacak bu kabîl haklar mezkûr banka tarafından tevdi tarihinden itibaren iki sene müddetle muhafaza ve bu müddet zarfında sahip veya varislerini tahkika çalışmakla beraber her sene başı eshabı namına tebliğat icra ve gazetelerle de sahip veya vârislerinin bankaya müracaatları ilân olunur. İki sene hitamında sahibi veya varisi çıkmayan mevduat, emanet ve cari hesap matlûpları Devlete intikal eder.

Türkiyede faaliyette bulunan bankalar, muamelelerini tasfiye etmek istedikleri takdirde keyfiyeti gazetelerle ilân ve sahiblerine de tebliğ ederek ellerinde bulunan mevduat ile emanet ve cari hesap matlûplarını vâdeli olsalar bile vâdelerini beklemeksizin iki ay zarfında iadeye ve bu müddet zarfında sahibi müracaat etmeyen mevduatı Maliye vekâleti emrine Cümhuriyet merkez bankasına tevdi mecburdurlar. Cümhuriyet merkez bankası bu suretle tevdi olunan tasarruf mevduatı hakkında bu maddede gösterilen on ve iki sene müddetlerine göre muamele icra eder.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

seler tarafından sahiplerinin isim ve hüviyetleri ve malûm olan adresleri ve haklarının faizleriyle beraber baliğ olduğu miktarlar gösterilmek suretiyle tanzim edilecek bir cetvel ile Maliye vekâleti emrine Cümhuriyet merkez bankasına tevdi olunur. Bu kanunun neşri tarihinde banka ve müesseseler yedinde bulunup 10 sene beri muamele görmemiş veya sahipleri tarafından aranılmamış olan mevduat, emanet ve carî hesap şeklindeki her türlü matlubat hakkında bu hüküm tatbik edilir.

Cümhuriyet merkez bankasına cetvelile birlikte tevdi olunacak bu kabil haklar mezkûr banka tarafından tevdi tarihinden itibaren iki sene müddetle muhafaza ve bu müddet zarfında sahib veya varislerini tahkika çalışmakla beraber her sene başı eshabı namına tebliğat icra ve gazetelerle de sahib veya varislerinin bankaya müracaatları ilân olunur. İki sene hitamında sahibi veya varisi çıkmayan mevduat; emanet ve carî hesap matlupları Devlete intikal eder.

Türkiyede faaliyette bulunan bankalar, muamelerini tasfiye etmek istedikleri takdirde keyfiyeti gazetelerle ilân ve sahiplerine de tebliğ ederek ellerinde bulunan mevduat ile emanet ve carî hesap matluplarını vadedi olsalar bile vadelerini beklemeküzün iki ay zarfında iadeye ve bu müddet zarfında sahibi müracaat etmeyen ayrı ve naktî her türlü mevduat ve matlubatı Maliye vekâleti emrine Cümhuriyet Merkez bankasına tevdi mecburdur.

Hâ.

MADDE 52 — Elli birinci madde mucibince Maliye vekâleti emrine Cümhuriyet Merkez bankasına tevdi edilmesi lâzmgelen mevduat, emanet ve cari hesap matlublarını ketim, hile ve ihmal veya sair bir surette vaktinde ihbar ve tevdi etmeyen banka ve müesseselerden tevdi icab eden bu haklar muayyen bedel veya kıymetlerinin bir misli fazlasile istifasına ve yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası alınmasına mahkûm edilir.

MADDE 53 — Ziraat bankasile İstanbul emniyet sandığının kabul edecekleri tasarruf mevduatı yekûnu bu iki müessesenin sermaye ve ihtiyat akçeleri mecmuuna göre hesap edilir ve her ikisi mevduat kabulü bakımından bir banka addolunur.

MADDE 54 — Bu kanun mucibince mevduat kabulüne mezu olanlardan maada hiç bir ferd ve müessese meslek edinerek mevduat kabul edemez.

Birinci fıkra hükmüne muhalif hareket eden ferd veya müessese yüz liradan aşağı olmamak üzere bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrür halinde para cezası üç misline çıkarılır ve bu harekette bulunan ferd yahud müessesenin mümessili bir aydan bir seneye kadar hapsolunur.

MADDE 55 — 1711, 2284 ve 2836 numaralı kanunlar hükümleri mahfuz olduğu gibi resmî ve hususî daire ve müessese ve şirketlerin sırf kendi memur ve müstahdemlerine aid olmak üzere sıhhi ve ictimaî yardım, ihtiyat ve tasarruf temini maksadlarıyla teşkil ettikleri sandıklar kendi azasına münhasır olmak üzere mevduat kabul edebilirler.

Bu kabîl sandıklar statüleri dahilinde faaliyette bulunmakla beraber mevcudlarının beş yüz liradan fazlasını millî bankalara tevdi mecburdurlar.

Türk kanunlarına göre teşekkül etmiş ve

İk. E.

MADDE 49 — 48 nci madde mucibince Maliye vekâleti emrine Cümhuriyet Merkez bankasına tevdi edilmesi lâzmgelen mevduat, emanet ve cari hesap matlublarını ketim, hile ve ihmal veya sair bir suretle vaktinde ihbar ve tevdi etmeyen banka ve müesseseler tevdi icab eden bu haklar muayyen bedel veya kıymetlerinin bir misli fazlasile ödemeğe ve yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası vermeğe mahkûm edilirler.

MADDE 50 — Hükûmetin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 51 — Hükûmetin 54 ncü maddesi aynen

MADDE 52 — Tasarruf sandıkları hakkındaki 1711 Halk bankası ve halk sandıkları hakkındaki 2284 ve tarım kredi kooperatifleri hakkındaki 2836 numaralı kanunlar hükümleri mahfuz olduğu gibi resmî ve hususî daire ve müessese ve şirketlerin sırf kendi memur ve müstahdemlerine aid olmak üzere sıhhi ve ictimaî yardım, ihtiyat ve tasarruf temini maksadlarıyla teşkil ettikleri sandıklar kendi azasına münhasır olmak üzere mevduat kabul edebilirler.

Bu kabîl sandıklar statüleri dahilinde faaliyette bulunmakla beraber mevcudlarının beş

Mal. E.

lar. Cümhuriyet Merkez bankası bu suretle tevdi olunan kıymetler hakkında bu maddede gösterilen on ve iki sene müddetlerine göre muamele icra eder.

MADDE 50 — İktisad encümeninin 49 ncu maddesi aynen.

MADDE 51 — Hükûmetin 53 ncü madesi aynen.

MADDE 52 — Hükûmetin 54 ncü maddesi aynen.

MADDE 53 — İktisad encümeninin 52 nci maddesi aynen.

Ad. E.

MADDE 42 — Hükûmetin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 43 — Bu kanuna göre mevduat kabulüne mezun olanlardan başka hiç bir fed ve müessese meslek edinerek mevduat kabul edemez.

MADDE 44 — İktisad encümeninin 52 nci maddesi aynen

B. E.

MADDE 42 — Hükûmetin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 43 — Adliye encümeninin 43 ncü maddesi aynen

MADDE 44 — İktisad encümeninin 52 nci maddesi aynen

Hü.

sermayesi Türk parası olarak konulmuş ve sermayesinin ekseriyeti Türklere aid olan bankalara millî banka denir.

MADDE 56 — Türkiyede halen faaliyette bulunan ve ileride bulunacak olan bilûmum imtiyazlı ve imtiyazsız şirketlerle bankalar 1935 ve bundan sonraki ticarî seneler için senelik kârlarından ayırmak mecburiyetinde buldukları kanunî ihtiyat akçelerinin tamamını, senelik blânçolarının heyeti umumiyelerince kabul ve tasdikını müteakıb, Türkiye Cümhuriyetinin dahilî istikrazlarına aid Devlet tahvillerine yatırılırlar.

Banka ve müesseselerin ileride tahakkuk eden zararlarını kapatmak üzere ihtiyat akçelerinden istimal etmek mecburiyetinde kaldıkları miktara tekabül eden tahvillerin Merkez bankasından musaddak mübayaa fiatlarıyla paraya çevrilmesini Maliye vekâleti temin eder.

MADDE 57 — Bu kanunda verilen mühletler müstesna, bütün bankalar bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene içinde esas mukavelelerini ve dahilî teşkilâtlarını bu kanun hükümlerine uydurmağa mecburdurlar.

MADDE 58 — Cümhuriyet Merkez bankası muamelâtile murakabesi hakkındaki 1715 numaralı kanun hükümleri mahfuzdur.

MADDE 59 — 2243 ve 2806 numaralı kanunlar bu kanunun neşri tarihinden üç ay sonra mülğadır.

İk. E.

yüz liradan fazlasını millî bankalara vermeğe mecburdurlar.

Türk kanunlarına göre teşekkül etmiş ve sermayesi Türk parası olarak konulmuş ve sermayesinin ekseriyeti Türklere aid olan bankalara Millî banka denir.

MADDE 53 — Türkiyede halen faaliyette bulunan ve ileride bulunacak olan bilûmum imtiyazlı ve imtiyazsız şirketlerle bankalar 1935 ve bundan sonraki ticarî seneler için senelik kârlarından ticaret kanununun 462 nci maddesi mucibince ayırmak mecburiyetinde buldukları kanunî ihtiyat akçelerinin tamamını, senelik blânçolarının heyeti umumiyelerince kabul ve tasdikını müteakıp, Türkiye Cümhuriyetinin dahilî istikrazlarına aid Devlet tahvillerine yatırılırlar.

Banka ve müesseselerin ileride tahakkuk eden zararlarını kapatmak üzere ihtiyat akçelerinden istimal etmek mecburiyetinde kaldıkları miktara tekabül eden tahvillerin Merkez bankasından musaddak mübayaa fiatlarıyla paraya çevrilmesini Maliye vekâleti temin eder.

MADDE 54 — Hükûmetin 57 nci maddesi aynen

MADDE 55 — Hükûmetin 58 nci maddesi aynen

MADDE 56 — Mevduatı koruma hakkındaki 2243 ve mevduatı koruma kanununun 8 nci amddesinin değiştirilmesi hakkındaki 2806 numaralı kanunlar bu kanunun neşri tarihinden

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 54 — İktisad encümeninin 53 ncü maddesi aynen.

MADDE 45 — İktisad encümeninin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 45 — Türkiyede halen faaliyette bulunan ve ileride bulunacak olan bilûmum imtiyazlı ve imtiyazsız şirketlerle bankalar 1935 ve bundan sonraki ticarî seneler için senelik kârlarından ticaret kanununun 462 nci maddesi mucibince ayırmak mecburiyetinde buldukları kanunî ihtiyat akçelerinin tamamını, senelik blâncolarının heyeti umumiyelerince kabul ve tasdikını müteakıp 26 ncı madde mucibince menkul kıymetlerle yatırırlar.

Bu banka ve şirketler ileride zararlarını kapatmak üzere bunları satmağa mecbur olurlarsa, 26 ncı madde hükmüne göre Hazinece nakde tahvil edilir.

Bu kanununun 31 nci maddesi mucibince ayrılacak ihtiyat akçeleri de bu madde hükmüne tâbidir.

MADDE 55 — Hükûmetin 57 nci maddesi aynen.

MADDE 56 — Cümhuriyet merkez bankası teşkilâtile muamelâtı ve murakabesi hakkındaki 1715 numaralı kanun hükümleri mahfuzdur.

MADDE 57 — İktisad encümeninin 56 ncı maddesi aynen.

MADDE 46 — Maliye encümeninin 56 ncı maddesi aynen

MADDE 46 — Maliye encümeninin 56 ncı maddesi aynen

Hü.

İk. E.

üç ay sonra mülğadır.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

VIII - Mesuliyet ve ceza

MADDE 47 — 3 ncü maddenin 2 ve 3 ncü fıkralarında ve 17, 26, 27, 28, 34 ncü maddelerdeki hükümlere aykırı hareket edenlerle 4 ncü maddede ve 5 nci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı mecburiyete riayet etmeyenler yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

MADDE 48 — 6 ncı maddede yazılı mükellefiyeti yerine getirmeyenlerden bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası alınmasına hükmlenir.

MADDE 49 — 12 nci maddede yazılı şartlara uygun olmayan kararları imza eden idare komitesi reis ve azaları elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Bu hareket umumî hükümlere göre daha ağır cezayı müstelzim bir cürüm teşkil ettiği takdirde o cürme mahsus ceza tatbik olunur.

MADDE 50 — 14 ncü madde hükmüne muhalif harekette bulunanlar üç aya kadar hapse ve yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 51 — 16 ve 18 nci maddeler hükmüne aykırı hareket edenler elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 52 — 19 ncu madde hükümlerine riayet etmeyenler bir aydan bir seneye kadar hapis ve beş yüz liraya kadar

VIII - Mesuliyet ve ceza

MADDE 47 — Adliye encümeninin 47 nci maddesi aynen

MADDE 48 — Adliye encümeninin 48 nci maddesi aynen

MADDE 49 — Adliye encümeninin 49 ncu maddesi aynen

MADDE 50 — Adliye encümeninin 50 nci maddesi aynen

MADDE 51 — Adliye encümeninin 51 nci maddesi aynen

MADDE 52 — Adliye encümeninin 52 nci maddesi aynen

Hü.

İk. E.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu fiilin tekerrüründe yukarıda yazılı ceza iki kat olarak hükmolunur.

MADDE 53 — 23 ncü madde hükümlerine aykırı hareketlerde bulunanlar bir aya kadar hapis ve beş yüz liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 54 — 24 ncü madde hükmüne riayet etmeyenler bir aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 55 — Bir bankanın itibarını kırabilecek hakikate uygun olmayan şayia çıkaran ve bilerek yanlış haberler yayın kimseler bir aydan bir seneye kadar hapis ve yirmi beş liradan iki yüz liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu hareket matbuat kanununda yazılı neşir vasıtalarıyla yapılırsa bir seneden üç seneye kadar hapis ve yüz liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

MADDE 56 — Sıfat ve vazifeleri dolayısıyla vâkıf oldukları bankaya aid sırları makbul bir sebebe müstenid olmaksızın ifşa eden banka mensupları üç aya kadar hapis ve yüz liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Yukarıdaki fıkrada yazılı kimseler bu sırları kendileri veya başkaları için menfaat temini maksadile ifşa ederlerse altı aydan iki seneye kadar hapis ve yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile mahkûm edilirler.

MADDE 53 — Adliye encümeninin 53 ncü maddesi aynen

MADDE 54 — Adliye encümeninin 54 ncü maddesi aynen

MADDE 55 — Adliye encümeninin 55 nci maddesi aynen

MADDE 56 — Adliye encümeninin 56 ncı maddesi aynen

Hü.

İk. E.

MADDE 57 — Vazifeleri dolayısıyla vâkıf oldukları sırları makbul bir sebebe müstenid olmaksızın ifşa eden yeminli murakıpler üç aydan bir seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Bu gibiler Devlet hizmetinde bir daha istihdam edilemezler.

MADDE 58 — Maliye ve İktisad vekilliklerince veya yeminli murakıplerce bu kanun hükümlerine göre istenecek malûmatı vermeyen veya yeminli murakıplerin bu kanun hükümleri dairesinde vazife görmelerine mümanaat eden bankaların salâhiyetli memurları ilk defasında 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Tekerrürü halinde bu ceza üç misline kadar çıkarılır.

MADDE 59 — Kırk birinci maddeye muhalif harekette bulunanlar 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler. Bundan başka bu gibi banka ve müesseselere tevdi icab eden bu haklar, muayyen bedel ve kıymetlerinin bir misli fazlası ödetilir.

MADDE 60 — Kırk üçüncü madde hükmüne muhalefet edenler 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûr edilirler. Tekerrür halinde bir aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunmakla beraber para cezası üç misline çıkarılır.

MADDE 61 — Aşağıda yazılı hallerde Maliye ve İktisad vekilliklerinin müşterek kararı

MADDE 57 — Adliye encümeninin 57 nci maddesi aynen

MADDE 58 — Adliye encümeninin 58 nci maddesi aynen

MADDE 59 — Adliye encümeninin 59 ncu maddesi aynen

MADDE 60 — Adliye encümeninin 60 ncı maddesi aynen

MADDE 61 — Adliye encümeninin 61 nci maddesi aynen

Hü.

İk. E.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

ile bankalardan mevduat kabu-
lü izni geri alınabilir:

A - 26, 27 ve 28 nci madde-
ler hükmüne aykırı hareketle-
rinden dolayı 47 nci maddeye
göre cezaya mahkûm edilenle-
rin mensub oldukları banka-
larda bu hareketlerin tekerrür
etmesinde,

B - 31 nci madde hükmüne
riayet etmeyen bankalara İktı-
sad vekilligince tebliğ edilecek
yazılı ihtar karşı kanun hük-
münün yerine getirilmemesinde
ısrar edilirse,

C - 58 nci maddeye göre ce-
za görenlerin mensub olduğu
bankalar bu cezayı istilzam eden
hareketlerinde devam ederlerse.

MADDE 62 — Aşağıda yazılı
hallerde bankanın kapatılmasına
da mahkemelerce hükmolu-
nur:

a - 5 nci maddenin son fıkrası
göre Türkiyedeki şubelerine
tahsis ettikleri tediye olun-
muş sermayelerini beyanname
verdikleri tarihten itibaren üç-
ay içinde nakid olarak Türk
parasına çevirip sermaye hesa-
bına ithal etmezlerse,

b - Altıncı maddeye göre
müddeti içinde idare merkezi
tayin olunmazsa,

c - 34 ncü madde hükmüne
muhalafetten dolayı 47 nci
maddeye göre ceza hüküm ve
infaz olunduktan sonra ceza
görenlerin mensub oldukları
bankalar bu hareketlerinde de-
vam ederlerse,

d - Muvakkat maddenin D
bendindeki mecburiyeti yap-
mazlarsa.

MADDE 63 — Bir bankanın
iflâsı halinde o bankanın idare
meclisi, idare komitesi reis ve

MADDE 62 — Adliye encü-
meninin 62 nci maddesi aynen

MADDE 63 — Adliye encü-
meninin 63 ncü maddesi aynen

Hü.

İk. E.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

azaları ile imzaları bankayı ilzam eden müdür ve memurların bu kanuna aykırı hareketleri iflâsa sebep olmuş ise Maliye veya İktisad vekillikleri ile bu vekillikleri temsil eden makamların talebi üzerine bunların da şahsen iflâslarına karar verilir ve haklarında icra ve iflâs kanununun 5, 6 ve 7 nci babları hükümleri tatbik olunur.

MADDE 64 — Hükûmetin 48 nci maddesi aynen

MADDE 65 — Bu kanunda yazılı suçlardan dolayı takibat icrası Maliye veya İktisad vekillikleri yahut bu vekillikleri temsil eden makamlar tarafından C. Müddeiumumiliklerine müzekkere yazılarak istenilmesine bağlıdır.

C. Müddeiumumileri takibata mahal olmadığma karar verirlerse yukarıki fıkrada yazılı makamlar ceza muhakemeleri usulü kanununun 165 nci maddesine göre kendilerine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza salâhiyetlidirler.

MADDE 66 — Bu kanunda yazılı cürümlerin mesulleri şahsen tayin edilmemiş bulunan hallerde cezaî mesuliyet, kanun hükmünü yerine getirmekle mukellef olan idare meclisi ve idare komitesi reis ve azalarından ve imzaları ile bankayı ilzama salâhiyetli müdür ve memurlardan cezayı müstelzim fiili işlemiş ve buna iştirak etmiş veya bu hususta emir vermiş olanlara racidir.

IX - Son maddeler

MADDE 67 — Hükûmetin 58 nci maddesi aynen

MADDE 64 — Hükûmetin 48 nci maddesi aynen

MADDE 65 — Adliye encümeninin 65 nci maddesi aynen

MADDE 66 — Adliye encümeninin 66 nci maddesi aynen

IX - Son maddeler

MADDE 67 — Hükûmetin 58 nci maddesi aynen

Hü.

İk. E.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 68 — Mevduatı koruma hakkındaki 2243 ve mevduatı koruma kanununun 8 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki 2806 numaralı kanunlar bu kanunun neşri tarihinden dört ay sonra mülğadır.

MUVAKKAT MADDE —

A - İktisad encümeninin 17 nci maddesi aynen

B - İktisad encümeninin 24 ncü maddesi aynen

C - 37 nci maddede yazılı hükümler Ziraat bankası hakkında bu kanunun neşrinden üç sene sonra tatbik olunur.

D - Hükûmetin 57 nci maddesi aynen

MADE 68 — Mevduatı koruma hakkındaki 2243 ve mezkûr kanunun 8 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki 2806 numaralı kanunlar mülğadır.

MUVAKKAT MADDE 1 —

Mevcut bankaların idare meclisi reis ve azaları ile murakıplarının, müdür ve memurlarının kendi bankaları ile yaptıkları ve 14 ve 17 nci maddelerin menettiği muameleler bu kanunun neşri tarihinden itibaren beş sene içinde tasfiye edilir.

Ancak idare meclisi reisi ve azaları ile murakıplar kendi bankaları ile giriştikleri ve 14 ve 17 nci maddelerin menettiği muamelelerine bu kanunun neşri tarihinde nakid, mal, kefalet, teminat şekil ve mahiyetinde veya her hangi şekil ve surette tahakkuk etmiş bulunan miktarı geçmemek üzere üç sene müddetle devam edebilirler. Dördüncü sene başından itibaren bu muameleler kesilir ve beşinci sene sonunda tasfiye ikmal olunur.

MUVAKKAT MADDE 2 —

Mevcut bankalar beş sene içinde vaziyetlerini bu kanunun 22 nci ve 23 ncü maddeleri hükümlerine uydurmağa mecburdurlar. Ancak mevcut ipotek mukavelelerinin müddetleri mahfuzdur.

MUVAKKAT MADDE 3 —

Hükûmetin 57 nci maddesi aynen

MUVAKKAT MADDE 4 —

2243 numaralı mevduatı koruma kanunu mucibince verilmiş

Hü.

İk. E.

MADDE 60 -- Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 61 -- Bu kanun hükümlerini tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

25 - I - 1936

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>I İnönü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çelinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Ranu Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>

MADDE 57 -- Hükümetin 60 nci maddesi aynen

MADDE 58 -- Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Mal. E.

Ad. E.

B. E.

MADDE 58 — Hükümetin 60 ncı maddesi aynen.

MADDE 59 — İktisad encümeninin 58 nci maddesi aynen.

MADDE 69 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 70 — Hükümetin 61 nci maddesi aynen

olan mevduatı kabul salâhiyeti bu kanunun beşinci ve yedinci maddelerine göre yapılacak muamelelerin intacına kadar devam eder.

MADDE 69 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir,

MADDE 70 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

